Förteckning öfver de till närvarande tid kände, i Sverige förekommande spindelarter, utgörande ett antal af 253, deraf 132 äro nya för svenska Faunan.

Af

N. Westring.

@
QL458
A6 W5

@54097

Öfvertygad, att Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället icke utan interesse torde emottaga hvarje anteckning, som rörer vårt lands zoologiska naturförhållanden, synnerligast hvad beträffar våra egne och angränsande kustprovinser, får jag äran öfverlemna ett bidrag i nämnda afseende genom vidfogade förteckuing öfver de Spindelarter, hvilka till och med innevarande års slut blifvit kände, såsom tillhörande Sveriges Fauna i allmänhet, men deribland största delen under mina sextonåriga forskningar förekommit såsom gemensamma för trakten kring Götheborg; i följd hvaraf samma förteckning kan anses äfven såsom en tämmeligen fullständig öfversigt af vår local-fauna för nämnde djur, hvilkas efterspanande härstädes icke före min tid ägt rum, med undantag af de knapphändiga forskningar, som af vår utmärkte Arachnolog Herr Professorn och Riddaren Sundevall vid dess kortare besök härstädes någon gång blifvit företagne. Det torde icke vara utan interesse att erfara, det ifrågavarande förteckning upptager icke mindre än 241 arter, eller dubbelt så många, som af fyra naturhistorici före min tid blifvit i skrift bekantgjorde, såsom tillhörande den Svenska Faunan.

Innan Herr Professorn och Riddaren Sundevall utgaf sitt arbete öfver Svenska Spindlarne, hade hans trenne

föregångare, Clerck, Linné och De Géer tillsammans upptäckt och beskrifvit ett antal af endast 70 arter af nämnde djur. Sedan den sistnämndes tid hade nära ett halft sekel förflutit, inom hvilken långa tidrymd icke någon annan i Sverige än Professor Sundevall uppträdt såsom forskare i nämnde djurklass. Sundevall upptager i sitt arbete, under titel: *Svenska Spindlarnes beskrifning*, infördt i Kongl. Vetenskaps Academiens Handlingar för åren 1829, 1831 och 1832, ett antal af 106 arter. Men vid en närmare pröfning af Sundevallska Typsamlingen, den jag har haft tillfälle granska och jemföra med exemplaren i min samling, har det befunnits, att det af honom uppdagade artantal egenteligen utgör 120; deribland 14 arter dels blifvit såsom varieteter upptagne under andre, mycket nära liknande, men i sjelfva verket constant åtskiljde species, och dels såsom icke namngifne befinnas uppställde vid slutet af samlingen, under etiquetten: *species novæ vel dubiæ*, och hvilka senare Professor Sundevall, enligt sitt förklarande i nämnde Handlingar för år 1832, å pag. 171, icke kunnat intaga i beskrifningarne till följe af djurens hastiga hopkrympning under den korta och otillräckliga tiden för medhinnandet af deras naturenliga beskrifning. — Efter en noggrann jemförelse med exemplaren i min samling, deri, med undantag af 2:ne arter, alla de öfrige äro till finnandes, har jag kunnat med full säkerhet utreda, att förenämnde 14 arter tillhöra nya species, hvilka uti de af Professor Sundevalls föregångare utgifne arbeten icke finnas upptagne, men de der till största delen hafva blifvit beskrifne af Franske och Tyske Auctorer, såsom äfven tillhörande dessas fädernesland.

Det första arbete, vi hafva öfver Svenska Spind-

larne, utgafs af Clerck år 1757; och då, såsom förut är nämndt, Professor Sundevalls arbete utkom år 1832, så finna vi, att icke mindre än trefjerdels sekel förflutit, under hvilken långa tidrymd förenämnde 120 Spindelarter varit det högsta antalet, som kan anses hafva varit kändt eller synligt i någon svensk samling.

Då jag under 16 års forskningar uti ifrågavarande djurklass, företagne, i följd af en trägen tjenstebefattning, endast under några knapphändiga mellanstunder, lärt känna omkring dubbla artantalet, för det mesta insamladt i trakten kring Götheborg, — alltså på egen hand nära lika så många arter som af de förenämnde fyra naturhistorici blifvit uppdagade under en mångdubbelt större tidrymd, hvarunder djuren af dem efterspanats i de flesta provinser af Riket, från Skåne ända uppåt Lappland — så torde visserligen nämnda artnumerär synas disproportionerlig, eller måhända betraktas såsom vore den följden af ett rikhaltigare förråd på nämnde djur i den Götheborgska trakten än å andre orter. Men min öfvertygelse är, att den verkliga orsaken, hvarför den, förnämligast under Clercks, Linnés och De Géers tid, bekantgjorda artnumerären blifvit så ringa, egenteligen bör anses hafva härledt sig från den origtiga uppfattningen af de ensamt för sig beståndande distinctions-characterene de mycket assimilerade arterne emellan, hvilka characterer nämnde naturhistorici hämtat endast af djurens färgteckning och icke af de öfrige af mycket större vigt varande extensiva märkena. Följden af en sådan ensidighet blef att, emedan färgteckningen förekommer i en förvillande likhet en mängd arter emellan, och desslikes företer sig i en normal form hela slägten igenom, flere åtskiljde arter då blefvo förenade med hvarannan,

såsom skulle de hafva varit en och samma art; och tvärtom blef en egen art, med individer som hade endast varierande färgteckning, särskild till tvenne eller flere olika arter. Då dessutom djurens ändamålsenliga conserverande till alla delar icke på den tiden var kändt, så hade forskarne icke heller några naturenliga, sinsemellan comparativa typer, att vid en efter tid och läglighet fortgående, complett genomförd, granskning, beskrifning och systematisk anordning begagna såsom säkert rättesnöre; hvilket blott till en del kunde åstadkommas med en vacklande ledning af de till följe af djurens vansklighet oftast påskyndade och dervid icke alldeles så rigtigt träffade afbildningar; — dessa senare, hvad beträffar dem af Clerck, bifogade med allt för korta beskrifningar, likasom fallet är med beskrifningarne i Linnés arbete. — Utaf Herr Professor Sundevall deremot hade med rätta den bättre åsigten gjorts gällande, att distinctions characterene böra hämtas från munnens och öfriga delars form och proportion sinsemellan, från ögonens varierande läge å hufvudet och deras ställning inbördes, samt från kroppens olika hår- eller taggbeväpning m. m., dock tillika att den mer och mindre afvikande färgteckningen borde afses. Tyvärr kom Professor Sundevall, i följd af mera vidtomfattande tjenstebestyr och den deraf förorsakade brist på tillräcklig tid, att allt för tidigt afsluta sitt arbete; hvarföre också spindelfaunans completterande under hans tid måste inskränka sig till ett ringare antal arter, än hvad hans fortsatta forskningar ofelbart skulle hafva uppdagat.

Då Professor Sundevalls förut omnämnde arbete utkom, som i systematiken och de förträffligt utförde beskrifningarne öfverträffade allt hvad i den vägen emane-

rat från hans föregångare, blef en gynsam fart gifven åt araneologiens nog mycket försummade studium, som, hvad mig sjelf beträffade, så mycket mera animerades, som jag vid samma tid lyckades att, efter flerehanda fruktlösa experimenteranden, slutligen inventera eller, rättare sagt, att till ett ändamålsenligt och vid alla tider och omständigheter utförbart bruk förbättra methoden för conserverandet af ifrågavarande djur; genom hvilken method, i förening med observerandet af flere vigtiga, förut förbisedde distinctions characterer, samt genom flitig forskning och undersökning af de snart sagdt mikroskopiska arterne, hvilka helt och hållet åsidosatts, t. ex. slägtet *Erigone*, deraf bland 40 arter de 36 äro nya, jag kunnat lyckas, att i så betydlig mån, som nämndt är, tillöka vår inhemska spindelfauna. Nämnda conserveringsmethod, som jag framdeles icke skall underlåta att publicera, har jag emedlertid både direct och indirect meddelat åt flere, både äldre och yngre Entomologer, som interesserat sig derför, bland hvilka senare jag får nämna studeranden af Götheborgska Nationen T. T. T. Thorell, som, med särdeles nitälskan för det Arachnologiska studiet, under 5 års tid redan sammanbringat en collection af 200 arter, uti 800 af honom sjelf insamlade och enligt min method utmärkt väl conserverade exemplar, och hvilken jag har att tacka för åtskillige bidrag i Spindelfaunans completterande; hvartill tillfälle äfven lemnats genom Herr Professorn och Riddaren C. H. Boheman samt Docenten N. J. Andersson, hvilka sistnämnda haft godheten vid några vetenskaplige resor i Lappland tillvaratnga de dervid förekomne spindelarter. Åfven har Herr Med. Doct. J. A. Carlsson biträdt mig med flere nya arter utur sin ganska talrika samling.

Ifrågavarande af mig härjemte afgifne förteckning har jag, för mera vetenskaplig nytta skull, riktat dels med korta beskrifningar å antingen nya, eller å de efter en del auctorers arbeten icke igenkänneliga arterne, dels med nödige Synonymer, grundade på Sundevallska Typsamlingen jemte beskrifningarne, samt efter bästa förstånd och urskiljning hämtade utur andre Auctorers — de egentlige Systematikernes — arbeten, deribland sådane förekomma, hvilka dels under sine samtidige arbeten med andre collegers, och dels i följd af ignoration om vissa auctorers långt före dem utgifne arbeten kommit att för en mängd arter adoptera helt andra namn, än dem som en gång förut blifvit åsatte; hvilket fel af någre auctorer begåtts till och med för sådane afbildningar i Clercks arbete, ja, äfven för beskrifningar i Professor Sundevalls arbete, hvilka utgöra de aldrabästa och mest igenkänliga, äfven för den, som icke är arachnolog. Då en del arter, hvaribland flere med sinsemellan mycket conforma särskiljningsmärken, icke kunnat, i brist af tillräckelige och väl conserverade exemplar samt någon fullt tillförlitlig beskrifning, med säkerhet utredas till sin identitet, så har jag, för att icke blifva skyldig till förenämnde felsteg, reserverat mig genom ett vid den åberopade Synonymen utsatt frågtecken.

Före afslutandet af en tillämnad descriptiv afhandling öfver Svenska Spindlarne, hoppas jag till stor del ytterliga kunna complettera listan öfver dessa djur; deribland nya arter allt jemt tillkommit, och hvaraf en del, erhållne till granskning från annan hand, icke med säkerhet kunnat bestämmas, såsom varande något skadade under en längre transport, hvarföre de alltså måst denna gång uteslutas utur ifrågavarande förteckning.

I sammanhang härmed får jag antyda den förmodan: att efter flitigare forskningar här och der i provinserne, ännu ett hundra nya arter, och deröfver, torde kunna upptäckas; hvadan vi måhända kunna antaga, att Svenska spindelfaunans artnumerär med tiden torde uppgå till omkring 350. Götheborg i Dec. 1850.

Förteckning öfver de till 1850 års slut kände, i Sverige förekommande Spindelarter, utgörande ett antal af 241, deraf 120 äro nya för den Svenska Faunan; försedd med Synonymer, samt med korta beskrifningar öfver dubiösa och för Vetenskapen nya arter.

Obs. De arter, som äro nya för den Svenska Faunan, äro betecknade med en stjerna.

För de arter, som dels icke af auctorn sjelf, och dels icke vid Götheborg blifvit funne, är anteckning i ena eller andra fallet vidfogad. Alla andra arter äro tagne af auctorn, vid Götheborg.

Det gemensamma slägtnamnet för alla arter, »*Araneus*» hos Clerck, »*Aranea*» hos Linné, De Géer och Fabricius, är uteslutet vid artnamnet.

FAM. I. Epeïrides Sund. (*Orbitelae* Latr.).

I. EPEÏRA *Walck.*

angulata *Clerck*, (♀), *De Géer*, *Koch*, *Walck?*, *Sund.*; tagen i Skåne af Prof. *Sundevall.* (1)

diadema *Lin.*, *Walck.*, *Hahn*, *Sund.*, *Koch*; = *diadematus* & *Peleg Clerck*; *cruciger* De Géer.

(1) Såsom synonym vill Koch icke hänföra *E. angulata*, utan *cornuta* Walck.; hvilket synes origtigt. Clercks figur å ♂ tyckes tillhöra en annan art. En hanne, som jag fått från Lappland, tagen af Docenten Andersson, liknar alldeles Kochs figur N.o 894, på Tab. 379. *E. Schreibersii* Hahn liknar mycket exemplaren i Sundevalls Typsamling. Säkerligen torde några arter, till structuren och ögonställningen lika med *E. angulata*, förekomma hos oss; hvilket framtida rön närmare torde kunna utredas.

pyramidata *Clerck, Sund., Koch; = scalaris Walck., Hahn.*

marmorea *Clerck, Walck., Sund., Kock; = aurantio-maculata De Géer.*

quadrata *Clerck, Walck., Sund., Koch; = 4-maculata De Géer.*

umbratica *Clerck, Walck., Sund., Hahn, Koch; = cicatricosa De Géer.*

sclopetaria *Clerck; = virgata Hahn; sericata Koch; sericata* ♀ *Clerck.*

Besynnerligt nog har Prof. Sundevall icke påträffat denna, åtminstone kring Götheborg allmänt i hus, aldrig på växter, förekommande art, som skiljer sig från de någorlunda liknande *E. patagiata* och *cornuta* genom thoracis brunsvarta färg; framdelen af abdomens normala rygg-area, å ömse sidor af den mörka triangulära basalfläcken, icke öppen, utan alltid tillsluten af en hvit båge, som utgör en fortsättning af areans vågiga sidokant. Låren inunder, åtminstone på lefvande exemplar, mörkt punkterade på den ljusfärgade delen; bakre tibiæ tillsammans med patellen 8 mill. på hannen; 6 på honan.

patagiata *Clerck, Koch; = ocellatus Clerck,* (var); *dumetorum Hahn;* . . . .
cornuta *Clerck; = apoclisa Hahn; arundinacea Koch;* . . . .
} = { *apoclisa Walck. & Sund.*

E. cornuta skiljer sig från *patagiata* genom frånvaron af den bruna midtelfläcken eller ringen på bakre tibierne och metatarserne, samt derigenom att, åtminstone alltid på honan, främre tibiernes alla taggar äro svarta, icke en del hvitaktiga med svart bas. På växter, äfven på bryggor nära vatten.

* lutea *Koch.*

* sollers *Walck.; = agalena Hahn; Atea sclopetaria Koch.*

adianta *Walck.; = segmentata Sund., Miranda pictilis Koch.*

cucurbitina *Clerck, Walck., Sund.; = viridis punctata De Géer; Miranda cucurb. Koch.*

fusca *De Géer; = Meta Merianæ Koch; inclinata, var. b. Sund.; inclinata, var. c. Walck.?*

Träffas ymnigt i källare, aldrig af mig tagen på växter, der *E. segmentata* (= *inclinata* var. a. Sund.) förekommer.

* Menardi *Latr.*; = *fusca Koch* (*Meta*); *Walck.*? Tagen vid Göthcborg af Stud. *T. Thorell.*

segmentata *Clerck.*; = *inclinata Walck.*; *inclinata, var. a. Sund.*; *Zilla reticulata Koch.*

atrica *Koch* (*Eucharia*); = *calophylla Sund.* (de exemplar i hans samling, som hafva röda mandibler; abdomens sidor nästan alltid färgade med rödt; hannens palper mycket långa, längre än framlåren; 2:dra leden ¾ af frambenens lår, 4:de längre än deras pateller.

calophylla *Walck.*; *Zilla calophylla Koch*; *calophylla Sund.* (de exemplar i hans samling, som hafva gråsvarta, stundom, i torkadt eller spritlagdt skick, beckbruna mandibler; abdomens sidor sällan blandade med rödt; hannens palper korta, 2:dra leden knappt ⅓ af framlåren, 4:de, eller radial-leden, mycket kortare än patellen å frambenet.

* montana *Koch* (*Zilla*).

conica *De Géer*, *Walck.*, *Sund.*, *Hahn*; = *Singa conica Koch*; tagen i Upland, Skåne och Småland af Prof. *Sundevall*; i Lappland af Prof. *Boheman*; i Wermland af Med. Doct. *J. A. Carlsson*; i Upland af Stud. *Thorell.*

* prominens *Sund.*, från Söderto i Skåne; förvarad under detta namn i *Sundevallska* Typsamlingen, bland »*species novæ.*»

♂: thorax tegelröd; abdomen mörkbrun, i ryggen en långsgående gulröd linea, huden hård, ymnigt beströdd med intryckta punkter, de mörkringade benen med tydliga taggar. Säkerligen en sällsynt art. Närstående slägtet *Singa*, Koch.

* bicornis *Walck.*, *Kock*; från Upland, Prof. *Boheman*
* Ullrichii *Hahn*; = *dromedaria Koch* (*non Walck.*); ung hona från Upland, Stud. *Thorell* . . . . . } (2)

(2) Både *E. bicornis* och *Ullrichii* hafva de 2 bakre mellanögonen sins emellan icke märkbart mera approximerade, än de 2 främre; genom

* ceropegia *Walck.*; = *Ep. sclopetaria Hahn; Miranda cerop. Koch.*

* melanocephala *Koch (Singa).*

* albovittata Westr. in man.

Med hvit midtelfläck å thorax; hannens ben med tydliga taggar; månne ock honans? annars mycket lik *melanocephala* och *nigrifrons*, hvilka hafva enfärgad thorax.

* nigrifrons *Koch (Singa)*; = *Epeïra Herii Hahn & Walck.* är sannolikt densamma.

II. TETRAGNATHA *Walck.*

extensa *Linné, De Géer, Walck., Hahn, Sund.*

* obtusa *Koch* (Übers. des Ar. syst.). I brist af färska exemplar icke fullt ut bestämbar; tagen vid Bokedalen, nära Götheborg, af Stud. *Thorell.*

FAM. II, **Theridides.** Sund. (*Inæquitelæ* Latr.).

I. LINYPHIA *Walck.*

resupina *Wider, Walck., Koch*; = *montana Clerck, Sund.; resupina domestica De Géer.*

clathrata *Sund.*; = *multiguttata Wider, Koch, Walck.*

* thoracica *Wider, Walck.*

bucculenta *Clerck, Sund.*; = *cellulanus* ♂ *Sund.; Theridion reticulatum Hahn; Bolyphantes trilineatus Koch; Linyphia reticulata Walck.* — *Theridion albomaculatum* var. b. *Sund.*

* phrygiana *Koch, Walck.*

hvilken character den skiljer sig från *E. dromedaria* Walck, som, enligt denne auctor, har förstnämnda ögon tydligt approximerade, likasom på *E. angulata*. Kochs för *E. Ullrichii* åberopade synonym: *E. dromedaria* Walck., bortfaller alltså. Walckenaer antager såsom synonym med sin *bicornis* Hahns *Ullrichii*; hvilket synes felaktigt, då jag granskar de af Koch lemnade, alldeles olika figurer, samt de exemplar jag eger oförändrade från det naturliga utseendet.

crypticola *Walck.*; = *nebulosa, var.* α & β *Sund.*; *furcula Koch.*

domestica *Wider, Walck.*; = *nebulosa, var.* γ *Sund.*

Skiljer sig från *crypticola* (= *nebulosa* var. α & β Sund.) genom den bruna thorax, som är enfärgad och saknar den svartgrå gaffelformiga midtellinien; metatarserne med 3 taggar nära basen, ingen tagg vid midten eller der nedom.

socialis *Sund.*; = *tigrina Wider, Walck., Koch*; *bucculenta Walck.*

* gracilis Westr. in man.

Abdomen, likasom på *L. domestica*, med gula, motliggande linier eller, när dessa sammanflyta, med transversella, vinkelformiga bågar; ingen tydlig tagg ofvanpå låren, ej heller på metatarserne. Mångfaldigt mindre än *domestica*; thorax knappt en millimeter. Tagen vid berg, mellan bredvid växande gräs.

montana *Lin., Walck., Koch*; = *triangularis* ♂ *Clerck*; *Sund.*; *resupina silvestris De Géer.*

triangularis *Walck.*, ♀ *Clerck*; = *marginata Wider, Koch*; (tagen vid Upsala af Stud. *Thorell.*)

* peltata *Wider, Walck.*; (tagen i Norrland af Prof. *Boheman.*)

hortensis *Sund.*; = *quadrata Wider*; *frutetorum Koch, Walck.*

pusilla *Sund.*; = *pratensis Wider, Walck., Koch*; *Theridion signatum Hahn*, ♀ junior.

* frenata *Wider, Walck.*; = *Theridion pallidum Koch.*

alticeps *Sund.*; = *Bolyphantes alpestris Koch*; *Bolyphantes stramineus Koch?*

* pallescens Westr. in man.

Brungul, benen utan mörka ringar, oftast på hannen anlupne i rödt; abdomen antingen grå eller gulbrun, enfärgad, men ofta på lefvande exemplar tecknad ofvan på anus med en oval, gråhvit fläck, inget af låren med någon tagg ofvanpå, metatarserne med 3—4 taggar, spridda kring midten; clypeus rak, icke inåt bugtig såsom på *L. alticeps*, dess höjd icke dubbelt så stor som det spatium, som upptages af de 4 mellanögonen; honans sexualskida (epigyne Walck.) mycket lång, nästan längre än frambenens tarsal-led; mycket lik *L. rufa*, som skiljer sig genom benens längdordning: 4, 1, 2, 3; si-

sta metatarserne nemligen större än frambenens metatars, som har endast *en* synlig tagg inunder midten; sexualskidan myeket kort. Bland höga plantor, i skogar.

pygmaea *Sund.*; = *tenebricola Wider, Walck., terricola Koch.*

* angulipalpis Westr. in man.

♂: thorax och de enfärgade benen blekröda; abdomen mörk, enfärgad, månne alltid? Palpernes cubital-led (patellarled Sund.) trekantig, ofvanpå med ett borst, lika långt som tibiernes taggar; metatarserne ofvanpå, mellan basen och midten, med en enda tagg; låren ofvanpå utan någon tagg. Tagen under gamla löf.

* nigrina — — — —id. — — —

Thorax (1 mill. lång), jemte abdomen svart, denne på ryggen med en rad tvärsgående, gulgrå bågar, eller med en å ömse sidor tandad fläck (vitta); de enfärgade benens taggar på tibierne ½ gång längre än sjelfva ledens diameter; bakre tibiæ med endast 1 tagg nära basen och spetsen; alla metatarserne icke med en enda tagg; låren ofvanpå med *en* tagg, föga synbar; honans sexualskida kort. Torkade hannar lätt förblandbara med *L. pusilla.* (= *pratensis* Wider), hvars hanne på framtibiæ icke har längre taggar, än hvad ledens diameter utgör. Tagen vid gräsrötter och under gamla löf.

* concolor *Wider, Walck.*

* dorsalis *Wider, Walck.*; = *Argus rufus Walck.*

* rufa *Wider*; = *Argus rufus Walck.*

* comata *Wider*; = *Argus comatus Walck.*

II. TAPINOPA Westr. in man.

* longidens *Wider* (*Linyphia*); = *Linyphia longidens & Theridion alveolum Walck.*

III. PACHYGNATHA *Sund.*

Clerckii *Sund.*; = *Theridion maxillosum Hahn*; *Pachygn. Listeri Koch*; *Linyphia maxillosa Walck.*

Listeri *Sund.*

De Géerii *Sund., Koch*; = *Theridion vernale Hahn*; *Pachygnatha Clerckii Koch (juniores)*; *Linyphia De Géerii Walck.?*

IV. ERO *Koch.*

variegata *Koch*, *Walck.*; = *Theridion thoracicum Wider.*

V. THERIDION *Walck.*

redimitum *Lin.*, *Hahn*, *Koch*; = *ovatus, redimitus & lineatus Clerck*; *coronata De Géer*; *lineatum Walck.*; *ovatum Sund.*

lunatum *Clerck*, *Sund.*; = *tepidariorum Koch.*

formosum *Clerck*; = *sisiphum Walck.*, *Hahn*; *lunatum Koch.*

* saxatile *Koch*, *Walck.*

* pictum *Walck.*, *Koch*; = *ornatum Hahn.*

* denticulatum *Walck.*

* varians *Koch?*, från Skåne; tagen af Med. Doct. *J. A. Carlsson.*

Ett hoptorkadt exemplar, hvars abdominalpictur icke kan utrönas, skiljer sig från *Th. denticulatum* och *tinctum* genom färre fläckar på benen, så att framlåren hafva endast en mörk punkt eller ring nära spetsen; på de bakre låren finnes knappt någon synlig fläck; thorax blekgul såsom på *T. tinctum*; genital-leden på hannens palper, (eller klubban), mycket tjockare, lika tjock som mandiblernes gemensamma bredd.

tinctum *Walck.*; = *longimanum Sund.*; *irroratum Koch.*

* minimum *Wider*, *Walck.*; = *Heloisii Walck.?* (Tagen vid Trondhjem af Prof. *Boheman.*)

sisyphus *Clerck*, *Sund.*, *Koch*; = *nervosum Walck.*, *Hahn.*

* carolinum *Walck.*; = *dorsiger Hahn*; (tagen i Wester-göthland af Stud. *Thorell.*)

* hamatum *Koch* (*Phrurolithus*); = *paykullianum Walck.* Hist. nat. d. ar. 4, f. 4.

castaneum *Clerck*, *Sund.*; = *Eucharia cast. & Hera Koch*; *paykullianum Walck.* Aptères II, p. 295. Från Upland; tagen af *Sundevall.* (3)

(3) Walckenaerska synonymen för *T. hamatum* et *castaneum* kan icke med visshet utredas. Beskrifningen med figur å hans *T. paykullianum* uti Hist. nat. d. ar. 4, f. 4 passar bäst för *Th. hamatum* Kock. Uti suites a Buffon, aptères II, p. 295, der äfven *T. paykullianum* beskrifves, angifves fötterna som mörkringade, hvilken character tillkommer *Th. castaneum* Clerck, eller *Eucharia Hera* Koch, hvilken senare äfven åberopas af Walck. såsom synonym. *T. hamatum* har enfärgade fötter; dock antyda de af Koch lemnade figurer en mörk ring i ledernes spets; hvilket å mina exemplar icke är skönjbart.

serratipes *Schranck* (*Aranea*); = *Phalangium phaleratum Panz.*; *Drassus phaleratus Sund.*; *Asagena phalerata Sund.*; *Asagena serratipes Koch*; *Theridion signatum Walck.*; *4-signatum Hahn; dispar Sund.*, under hvilket namn 2:ne torkade honor äro beskrifne.

quadripunctatum *Fabr.*, *Walck.*, *Hahn*, *Sund.*; = *Eucharia bipunctata Koch*; *punctata De Géer.*

albomaculatum *De Géer*, *Sund.* var. a, *Hahn*; = *dispar* ♂ *Sund.*; *maculatum Walck.*; *Phrurolithus corollatus Koch.* (Var. b. *Sund.* är en hoptorkad hona till *Linyphia bucculenta*).

* guttatum *Wider*, *Walck.*, *Koch.*

* pulchellum *Walck.*; = *vittatum Koch.*

* triste *Hahn*, *Koch*, *Walck.?* (tagen i Westerg. af St. *Thorell.*)

* flavomaculatum *Koch* (*Micryphantes*); tagen i Westerg. af Stud. *Thorell.*

VI. EPISINUS *Walck.*

* truncatus *Walck.*, *Koch.*

VII. ERIGONE *Savigny.*

longipalpis *Sund.*; = *Argus longimanus Walck.*

* dentipalpis *Wider* (*Theridion*).

* nudipalpis Westr. in man. = serotina *Koch*? (palpernes beskrifning icke öfverensstämmande).

Hannens palper långa; humeral-leden, som inunder saknar taggar, täflar i längd med framlåren; cubital-leden dubbelt längre än framtibians patellar-led, både ofvan och under hårlös; radialleden hälften kortare, utåt bred, öfre spetsen förlängd till en smal, undre till en tjock tand; inåt smal, krumböjd. Skiljer sig från *E. longimana* genom genitalledens tjocklek, som är mer än dubbelt större än framlårens diameter; bröstet, likasom på *longimana*, slätt, glänsande. Thorax ofvanpå fint chagrinerad. — ♀: palpernes radial- och digital-led beckbrun, den förre utåt tilltjocknad, den senare, likasom på *E. erythrocephala*, *quisquiliarum* och *monoceros*, småningom tillspetsad. Tagne under gammalt löf.

* longimana *Koch*; = *Theridion longipalpe Wider.*

* scabristernis Westr. in man.

♂: palperne långa och ungefär lika med *nudipalpis;* lamellen ofvanpå sjelfva genitalorganerne mycket lång, päronformig eller utåt afsmalnande och här krumböjd; thorax ofvanpå, likasom på *nudipalpis*, åt margen rugulös; men bröstet icke slätt, utan tydligt chagrineradt. Tagen under stenar.

* cornuta *Wider* (*Theridion*); = *Micryphantes camelinus Koch; Argus cornutus Walck.*

* conica Westr. in man.

♂: thorax brunsvart, hufvudet uppskjutande till en vertical knöl, denne conisk, toppen icke trubbigt convex, utan något spetsig, försedd med några korta hår; främre mellanögonen belägne i knölens topp, de bakre mellanögonen bakom dennes bas, på sjelfva thorax. Tagen under stenar.

* gibbicollis — id. —

♂: thorax mörkröd eller brun, ⅘ mill. lång; hufvudet bakom bakre mellanögonen lutande, likasom tillbakatryckt, i nedplattningens öfre kant 1 knöl, lika tjock som benpatellerna, endast hälften så lång som dessa; å ömse sidor af hufvudet en intryckt punkt. Tagen under hafstång på Särö stränder.

* monoceros *Wider* (*Theridion*); = *Argus monoceros Walck.*

* elevata *Koch* (*Micryphantes*).

* elongata *Wider* (*Theridion*); = *Micryphantes inæqualis Koch*; *Argus elongatus Walck.*

* antica *Wider* (*Theridion*); = *Micryphantes tibialis Koch; Argus anticus Walck.*

* bicornis *Wider* (*Theridion*); = *Argus bicornis Walck.; Miryph. cæspitum Koch.*

* bicuspidata *Koch?* (*Micryph.*); = *Argus bicusp. Walck.*

De 2 bakre mallanögonen äro, likasom på *E. bituberculata*, belägne nedom de 2 hufvudknölarnes bas; icke, såsom Koch påstår, i toppen på sjelfva knölarne, såvida icke hans spindel, emot all förmodan, är en egen art. Nämnde ögon kunna i anseende till sin platthet och litenhet icke skönjas utan starkare förstoring.

* bituberculata *Wider* (*Theridion*); = *Argus bitub. Walck.*

* retusa Westr. in man.

♂: hufvudet likt det på *E. gibbicollis*, men det saknar knölen. Palpernes 4:de led, eller radialleden, likasom på *gibbicollis*, trekantig, eller ofvanpå uppskjutande till ett hörn, hvilket är reguliert,

icke såsom på denna försedt med något krumböjdt bihang. ♀: hufvudet af vanlig form, palperne likaså, eller sista leden cylinderformig, icke tillspetsad. Tagen på samma ställe som *gibbicollis*. Se anmärkningen om ♀, under *E. simplex*.

* erythropus Westr. in man.

♂: thorax svart, ofvan och under slät, glänsande, hufvudet bakom occiput verticalt och obetydligt uppstigande, sedan framåtlöpande i rak linea; hufvudets sidor med en djup, oval fördjupning, denna perpendikulärt förlängd; pannan något tillbakatryckt, korthårig, främre mellanögonen belägne midt på facialdelen, de bakre mellanögonen i högsta toppen. Skiljer sig från *E. elongata* genom mycket mindre upphöjdt hufvud; från *pusilla* genom thoracis icke chagrinerade yta samt mycket större hufvudgrop; från *parallela* genom dennas radställde intryckta punkter på thorax. Palpernes klubba lika bred som pannan; cubitalleden något kortare än frambenens pateller. Tagen under stenar.

* pusilla *Wider* (*Theridion*); = *Argus pusillus Walck.*

* parallela *Wider* (*Theridion*); = *Argus parallelus Walck.*

* subæqualis Westr. in man.

♂: thorax brunsvart, under otydligt, ofvanpå synbart chagrinerad; pannan convex, icke tillbakatryckt; occiput baktill obetydligt upphöjdt öfver thorax; de 2 sidoögonen bilda en gemensam, liten knöl, grannskapet emellan dessa och de bakre mellanögonen med en otydlig, intryckt punkt eller horizontel grop; främre mellanögonen belägne å $\frac{1}{3}$ af facialdelen, räknadt ifrån munnen; månne litet högre?; palpernes cubital-led kortare än frambenens pateller; deras klubba dubbelt tjockare än framlåren.

♀: saknar den intryckta gropen vid hufvudet; palpernes sista led tillspetsad. Tagne under gammalt löf.

* scabricula — id. —

♂: thorax brunsvart, under och ofvanpå chagrinerad, något opak, men med hufvud och clypeus släta, starkt glänsande, likasom polerade; sidorne af hufvudet med en grund, oval fördjupning, pannan ej tillbakalutande, korthårig; ögonen föga kullrige, svåra att skönja, de 2 främre mellanögonen belägne midt i facial-delen, de bakre i frontal-vinkeln, mycket aflägsne från de förstnämnde; de 2 sidoögonen dubbelt aflägsnare från de främre mellanögonen, än dessa sinsemellan; hvarföre ögonen, likasom på *E. monoceros*, stå nästan parvis, och intaga en föga bredare än lång yta. Palperne af medelmåttig längd; cubital-leden lika lång som frambenens patell.

♀: chagrineringen å thorax sträcker sig äfven till kinderna och clypeus; ögonen som hafva normalt läge, mera kullriga, och således tydligare; gropen vid hufvudets sidor saknas. Hufvudet, likasom på

hannen, hvarken vid sidorna eller bakåt med någon intryckt gränsskillnad emellan det och *pars thoracica*. Tagne under stenar.

* phæopus *Koch* (*Micryph.*); = *Theridion phæopus Walck.*

* brevipes Westr. in man.

♂: thorax och abdomen svarta, den förre slät, blank, med undantag af margen, som under stark lup synes rugulös; benen rödbruna, korta; frambenens pateller knappt kortare, än hälften af tibiæ; tarserne lika långa som metatarserne. Abdomen punkterad likasom på den föregående arten, men skiljer sig från denna genom thoracis otydliga chagrinering; hufvudet tydligare skildt från thorax genom den vanliga sidointryckningen; abdomens hud, på ett torkadt exemplar, ej så hård att den står convext spänd, hvilket utgör en sällsam egenhet hos *E. phæopus*. Tagen under gammal sjötång vid Särö stränder.

* rurestris *Koch* (*Micryph.*).

graminicola *Sund.*; = *Micryph. rubripes Koch; Argus graminicolis Walck.*

rufipes *Sund.*; = *Micryph. crassipalpus Koch; Argus crassipalpus Walck.*

* robusta Westr. in man. (Från Lappland; tagen af Prof. *Boheman*).

♀: Thorax och de enfärgade benen castanjröda; tillhör de större arterne; thorax $1\frac{1}{4}$ mill. lång; den normala sidointryckningen bredvid hufvudet föga synlig; pannan bred, lika bred som $\frac{3}{4}-\frac{5}{6}$ af thoracis midt; occiput convext, mera upphöjdt än stället, der bakre mellanögonen äro belägne. Mandiblerne mycket stora, mer än dubbelt tjockare än framlåren, vid basen convext upphöjda, fint kornige eller rugulösa, deras längd 3 gånger så stor som clypei höjd; palpernes sista led tillspetsad, likasom på *erythrocephala*, *quisquiliarum*, *monoceros* m. fl., icke bredare än basen af främre benens metatarser.

* pinguis — id. —

♂: thorax och ben castanjröda, benens tibiæ och tarser mörkt rödbruna; thorax, sedd under skarpt synglas, vid margen rugulös, dess yta, likasom abdomens, starkt glänsande, likasom öfverdragen med olja; denne senare grågul eller brunaktig, ofta mörkt punkterad; mandiblerne vid basen föga kullriga, ofvan den föga afsmalnade spetsen urhålkade. Honans mandibler på spetsen svagare urhålkade; abdomen med särdeles långa, men glesa hår. Kroppsstorlek nästan som *E. robusta*. Tagen under stenar, på leriga och fuktiga ställen.

* erythrocephala *Koch* (*Micryph.*).

* quisquiliarum Westr. in man.

♀: thorax (1 mill. lång) och ben rödbruna, den förra ofvanpå och inunder chagrinerad; mandiblerne ej tjockare än främre låren, mot spetsen mycket afsmalnande, ofvanpå denna djupt insänkte; palpernes humeral-led utåt småningom tilltjocknad, radial-leden med en tofs af 5—6 styfva hår. Honan mindre; palpernes sista led tillspetsad; framtibiæ, såsom på hannen, tjockare än bakre tibiæ. Allmän under löf hela sommaren igenom.

* æqualis *Koch?*

♂: thorax och ben blekt gulröda, den förstnämnde slät; palpernes cubital-led mycket mindre än frambenens pateller, i spetsen med ett starkt borst eller en tagg, lika grof med den som förekommer på slägtet *Linyphiæ* ben; radial-leden dubbelt längre och tjockare, utåt med en hake; frambenens tibiæ tjockare än bakbenens. Tagen under gamla löf.

* chelifera *Wider* (*Theridion*); = *Argus cheliferus Walck.*

* isabellina *Koch* (*Micryph.*); från Westerg.; tagen af Stud. *Thorell.*

* simplex Westr. in man.

♂: thorax och ben rödbruna, den förre ¾ mill. lång; ryggen bakom occiput och bakom de eftersta mellanögonen något insänkt, samt clypeus nedom de främre mellanögonen äfven intryckt, i följd hvaraf den af ögonen upptagna arean synes framskjutande till en liten knöl; palpernes cubital-led conisk eller af samma form som frambenens patell, men klenare och kortare; radialleden af samma längd eller circa ¾ af nämnde patell, utgör till skapnaden likasom en regulier fortsättning af förenämnde coniska cubital-led, eller såsom en rakt afskuren del af denna; båda tillsammans äro ½ gång längre än frambenens pateller; radial-leden försedd i spetsen med en mycket liten, föga urskiljbar tand. ♀, tagen bredvid ♂, är alldeles lik *E. retusa;* eller månne alternativ förvexling skett?. Tagen under löf och gammalt gräs vid sjöstränder.

* Sundevallii — id. —

Thorax (½ mill.) rödbrun, benen gulröda, främre tibiæ och tarsi brunröda; de förra inunder å ömse sidor med en serie af 3—4 starka borst eller taggar, de senare med 5 dylika, som på hannen synas vara finare, på sistnämnde ställe successivt aftagande i längd; hvilken beväpning på benen utgör en utmärkt egenhet, olik den hos alla andra arter af *Erigone.* Tagen under löf.

* gibba — id. —

♀: thorax (½ mill.) ofvanpå åt sidorne och öfverallt på bröstet chagrinerad eller rugulös, rödbrun likasom benen; mycket bred, cir-

kelformig; hufvudet knappt bredare än ⅓ af thoracis midt, skiljdt från denna genom en djup intryckning. Den rödbruna abdomens hud qvarstår merendels efter döden convex, likasom på *E. phæopus;* thoracis rygg mycket kullrig; ögon-arean, sedd på sidan, bildar en mindre, upphöjd knöl. Tagen under löf

* parasitica Westr. in man.

♀: thorax (¾ mill.) jemte benen gulröda, occiput högre än stället för bakre mellanögonen, dessa platta eller otydligt kullriga, belägne dubbelt längre från främre mellanögonen än sinsemellan, och nästan på samma sätt från bakre sidoögonen, hvarföre hela ögon-arean intager en föga bredare än lång yta; endast främre mellanögonen bilda en svag upphöjning öfver pannans plan. Abdomen varierar, likasom på *E. quisquiliarum*, med gulgrå eller brunaktig färg, ofta med mörka fläckar eller ränder. Tagen vid brädden af en myrstack.

* tessellata *Koch? (Micryphantes).*

Något mindre än *E. parasitica;* skiljer sig från denna genom clypei mindre höjd än hvad längden af det spatium utgör, hvilket upptages af främre ögonraden; ögonen i bakre serien sinsemellan lika åtskiljde, alla fyra föga kullriga, de båda sidoögonen ej heller bildande någon gemensam knöl, såsom hos många andra arter; främre metatarserne knappt längre än tarserne. Tagen under sten.

Det är svårt att bestämma om denna eller den förra bör hänföras till *E. tessellata* Koch.

VIII. PHOLCUS *Walck.*

* opilionoides *Schranck (Aranea); Koch;* = *phalangioides Walck.*

FAM. III, **Drassides** Sund. (*Tubitelæ* Latr.)

I. SEGESTRIA *Walck.*

* Bavarica *Koch.*

senoculata *Lin., Walck., Sund., Hahn, Koch.*

II. DYSDERA *Walck.*

* Hombergii *Scop.* (*Aranea*); *Walck., Kock;* = *gracilis Wider?*. Tagen på ön Hisingen, nära Götheborg, i Augusti 1836, af Med. Doct. *J. A. Carlsson.*

III. TEGENARIA *Walck.*

* atrica *Koch.*

domestica *Clerck*, *De Géer*, *Walck.*, *Sund.* (*Agelena*), *Koch.*

civilis *Walck.*, *Koch*, *Sund.* (*Agelena*); = *domestica De Géer.*

IV. AGELENA *Walck.*

labyrinthica *Clerck*, *Walck.*, *Sund.*, *Hahn.*

V. TEXTRIX *Sund.*

lycosina *Sund.*, *Koch*; = *Tegenaria lycosina Walck.*

VI. PHILOICA *Koch.*

* linotina *Koch.*

VII. HAHNIA *Koch.*

* pusilla *Koch.*

* pratensis *Koch.*

* silvicola *Koch*; = *Tegenaria silvicola Walck.* Apt. IV. p. 464.

VIII. APOSTENUS Westr. in man.

* fuscus Westr. in man. Tagen i Westergöthland af Stud. *Thorell.*

Benen blekbruna; thorax och abdomen mörkbruna, den förra 1¾ mill. lång, framåt afsmalnande, med ryggen horizontel; främre ögon-serien nedåt böjd, eller uppåt convex, med sidoögonen ganska stora; abdomen tecknad på ryggen, antingen med en serie transverselle bågar, eller en rand (vitta) af rödbrun färg, ibland å ömse sidor med en rad hvita punkter, bestående af sammangyttrade hvita, korta, grofva hår eller fjäll, hvarmed hela ryggen är glest beströdd, ungefär såsom på *Hahnia silvicola*; främre benens tibiæ, likasom på denna art samt *H. pratensis* och *Lycodia spinimana*, försedde med 2 rader långa, nedliggande, grofva taggar, 5—6 i hvarje rad; metatarserne med 3 taggar.

IX. LYCODIA *Sund.* (Consp. Arachnidum).

spinimana *Sund.* (*Lycæna*); = *Dolomedes Lycæna Walck*; *Zora spinimana Koch.*

X. PHRUROLITHUS *Koch.*

* festivus *Koch.*

* minimus *Koch*; tagen af Stud. *Thorell.*

XI. MICARIA *Westr.* in man.; = *Macaria Koch.*

fulgens *Walck.* (*Drassus*); = *Clubiona formicaria Sund.*; *Drassus relucens Latr.*, *Hahn*; *Mac. fastuosa Koch.*

pulicaria *Sund.* (*Clubiona*); = *Macaria formosa Koch.*

XII. DRASSUS *Walck.*

fuscus *Latr.*, *Sund.*, *Koch.*

sericeus *Sund.*, *Walck.*, *Koch.*

* Troglodytes *Koch.*

* infuscatus *Westr.* in man. Tagen i Upland af Stud. *Thorell.*

Thorax (2¾ mill.) jemte benen mörkt gråbruna eller grå, tarserne svartaktiga; abdomen gråsvart; mandiblerne vid basen icke särdeles kullrigt utskjutande framom clypei kant; thoracis rygg rak, ej framlöpande i en båge; bakre ögonserien rak, hvarken framåt eller tillbakaböjd, genom hvilken sistnämnde character den skiljes från *D. fumosus.* Från *D. troglodytes* skiljer den sig genom den dystrare färgen, mandiblernes platthet och thoracis otydliga convexitét långs-efter. Tagen under löf, på Särö i Halland.

lucifugus *Walck*; = *Drassus melanogaster Latr.*, *Hahn*; *Pythonissa lucifuga Koch.*

* lugubris *Koch?* (*Pythonissa*); (från Lappland; tagen af Prof. *Boheman*).

Ögonställning och mundelar såsom på *Dr. lucifugus*, från hvilken den skiljer sig genom den rödbruna färgen på thorax och ben, som är likadan som hos *Drassus fuscus.* Thorax 4¾—5 mill. lång.

femoralis *Wider* (*Filistata*); = *nocturnus* var. c, *abdomine immaculato Sund.*; *Pythonissa fusca Koch.*

* fumosus *Koch* (*Pythonissa*).

maculatus *Wider* (*Filistata*); = *nocturnus* var. b. *Sund.*; *Python. maculata Koch*; *Drassus gnaphosus Walck.?*

subterraneus *Koch* (*Melanophora*); = *nocturnus*, var. a, *totus niger Sund.*

petrensis *Koch* (*Melanoph.*); = *nocturnus* var. a. *Sund.*; svart; främre låren på midten gulrödaktiga.

De båda sistnämnde äro synonyma med *Dr. ater Latr., Walck., Hahn.*

* pusillus *Koch (Melanoph.)*; (från Westergöthl.; Stud. *Thorell*).

varianus *Koch (Pythonissa)*; = *nocturnus* var. c, *abdomine maculato, Sund.*

XIII. DRASSODES Westr. in man.

lapidicola *Walck., Sund., Hahn, (Clubiona)*; = *Drassus lapidicola Koch.*

* severus *Koch? (Drassus)*; (tagen i Lappland af Doc. *N. J. Andersson*).

♂: thorax 5 mill., abdomen gråbrun, på ryggen en serie af motliggande fläckar och ofvan anus några bågar af gulblek färg; skiljer sig från *Dr. lapidicola* genom palpernes structur; dessas cubital-led ofvanpå långsefter convex, tanden i radial-ledens spets lika lång som diametern af sjelfva artikelns bas; mandiblerne knappt så långa som $\frac{2}{3}$ af frambenens metatarser, eller hela tarsal-leden; åtminstone icke längre än denna sistnämnde.

XIV. ARGYRONETA *Walck.*

aquatica *Lin., Clerck, De Géer, Walck., Hahn, Koch.*

XV. ANYPHAENA *Sund.*

accentuata *Walck. (Clubiona), Sund.*; = *Agelena obscura Sund.*; *Clubiona punctata Hahn*; (från Westergöthl.; *Thorell*).

XVI. AMAUROBIUS *Koch.*

* ferox *Walck. (Clubiona)*; *Koch.*

atrox *De Géer*; *Walck., Sund., Hahn (Clubiona)*; *Koch.*

XVII. CHEIRACANTHIUM *Koch.*

* nutrix *Walck., Hahn (Clubiona)*; *Koch*; = *Drassus maxillosus Wider.*

erraticum *Walck. (Clubiona)*; = *Club. virescens Sund.*; *Cheir. carnifex Koch.*

XVIII. DICTYNA *Sund.*

benigna *Walck. (Theridion), Sund., Koch.*

* latens *Walck.* (*Theridion*), *Koch.*

pectita *Sund.* (tagen i Skåne af *Sund.*, men fanns ej i hans Typsamling).

XIX. CLUBIONA *Walck.*

amarantha *Walck.*, *Hahn*; = *pallidulus Clerck?* } = *holoserica Sund.*

incomta Koch . . . . }

Hannens mandibler, på de motsittande sidorne, från midten ända till spetsen, urhålkade.

holosericea *Lin.? De Géer*, *Walck.*, *Hahn* . . }

Hannens mandibler ofvanpå mycket convexa, på de motsittande sidorne försedde på midten med en urhålkning; deras tjocklek lika stor som yttersta ledens längd på frambenen.

* terrestris West. in man. (*An erratica Koch?*)

Thorax 3 mill., sjelfva margen likasom det öfrige af thorax, jemte benen och abdomen gulbleka, mandiblerna rödbruna, hannens $\frac{2}{3}$—$\frac{3}{4}$ af frambenens metatarser; dess mandibler utåt urhålkade, som på *C. amarantha.* Tagen under löf.

* lutescens — id. —

♂: thorax (3 mill.) jemte benen gul eller rödaktigt gul; mandiblerne beckbruna, framåtlutande, lika långa, om ej längre än frambenens metatarser, smala, knappt tjockare än framlåren, inåt nästan alldeles från basen urhålkade. På buskar.

* fuscula — id. — (*An trivialis Koch?*)

♂: thorax ($2\frac{1}{2}$ mill.) jemte mandiblerne mörkbruna, dessa ofvanpå raka, ej tydligt kullriga, vid basen något tjockare än främre låren, ej längre än frambenens metatarser eller än thoracis halfva längd, inåt ingenstädes, till och med ej vid spetsen försedd med någon excavation. Till färgen mycket lik den bruna varieteten till *C. amarantha.* Tagen under löf och stenar.

* corticalis *Walck.*; = *comta Koch?* (juniores?)

XX. SPARASSUS *Walck.*

virescens *Clerck*, *Koch*; = *roseus Clerck*; *viridissima De Géer*; *smaragdulus Walck.*; *smaragdinus Sund.*; *Micrommata smaragdina Latr.*, *Hahn.*

* ornatus *Walck.*, *Koch.*

FAM. IV, **Thomisides** Sund. (*Laterigradæ* Latr.).

I. THOMISUS *Walck.*

* lanio *Koch?* (*Xysticus*).

* bifasciatus *Koch* (*Xysticus*).

cristatus *Clerck, Sund.;* = *Xysticus viaticus* (*Lin?*) *Koch.*

* Ulmi *Hahn;* (från Lappland; tagen af Prof. *Boheman* och Docenten *N. J. Andersson*).

* pini *Hahn;* = *Xysticus cinereus Koch;* (var?).

* setosus Westr. in man.

♀: blekgul, abdomen och benen med ymniga, svartbruna fläckar, den förre på ryggen med en serie fläckar eller linier å ömse sidor; såväl låren som benens öfriga leder, likasom thorax och abdomen med tydliga uppstående borst, på denna sistnämnde lika långa som taggarne på frambenens tibiæ; dessa taggars antal är 2, emellan basen och spetsen ställde, 1 dessutom på sjelfva spetsen, liten, föga synlig; skiljer sig från *brevipes* genom dennes hårlöshet, med undantag på tarserne. Under löf.

dorsatus *Fabr., Sund., Hahn, Koch;* = *floricola Walck.;* (från Westergöthland, Stud. *Thorell;* från Upland, Skåne etc., Prof. *Sundevall*).

* horticola *Koch* (*Xysticus*).

* brevipes *Hahn;* = *Xysticus praticola Koch* (?).

* scabriculus Westr. in man. Tagen vid Upsala af Stud. *Thorell.*

♀ thorax ($1\frac{1}{2}$ mill.) jemte abdomen skroflig, båda delarne jemte palperne beströdde med mycket korta, trubbiga borst, hvilka under starkt synglas synas klubblika, eller utåt småningom tilltjocknade; frambenens tibiæ, likasom på *T. horticola* och *brevipes*, med endast 2 taggar emellan basen och spetsen, abdomen nästan tecknad som på *T. setosus* och *brevipes*

citreus *De Géer, Sund.;* = *vatius Clerck; calycinus* & *dauci Walck., Koch; pratensis Hahn; citreus Walck.*

* horridus *Fabr., Koch:* = *truncatus Walck.*

II. PHILODROMUS *Walck.*

fuscomarginatus *De Géer;* = *Artamus corticinus Koch?*

Ph. fuscom. Sundevall, enligt beskrifningen å den utbildade honan, som tyvärr saknas i Typsamlingen. De derstädes uppställde smärre exemplaren tillhöra en annan art, måhända den här efteråt uptagne *Ph. cespiticolis Walck.* (från Upland och Lappland, Prof. *Sundevall* och *Boheman;* samt från Upland, Stud. *Thorell.*)

♀: thorax (2⅓ mill.) jemte benen gulröd, abdomen brunröd, rundt omkring anus omgifven med ett mörkare band, som ofvantill begränsas af en hvit båge. Skiljer sig, likasom *Ph. limbatus* och *cinereus*, från alla andra *Philodromer* genom det större antalet af taggar å ömse sidor å framtibiæ, hvilka utgöra i raden 5 och ej 3.

limbatus *Sund.*, *Hahn, Koch;* = *argentatus Walck.* (?).

* cinereus Westr. in man. Tagen i Lappland af Docenten *N. J. Andersson.*

♀: thorax (3 mill.) jemte mandiblerna rödbrun; abdomen på ett spritlagdt exemplar (måhända afnött) mörkgrå, tätt beströdd med hvita punkter, månne dessa icke äro sjelfva roten af de afnötte håren?; framtibiæ å ömse sidor med en rad af 5 taggar, icke 3.

aureolus *Clerck, Walck., Hahn, Sund.*

cespiticolis *Walck.?* = *fuscomarginatus Sund.;* se anmärkningen förut, vid *Ph. fuscomarginatus.* Från Skåne, *Sund.*

Mindre än *Ph. aureolus*, thorax 1½ mill.; liknar mycket ungarne till nämnde art; såväl thorax som abdomen glänsande, denne i ryggen med antingen spridde hvita, fjäll-lika hår, eller med dessa punktvis (sammangyttrade); anus å ömse sidor med en brunsvart, mindre, linea. De undersökte exemplaren hade abdomen ganska mycket afnött.

fallax *Sund.;* = *dispar Walck.?*

Gråhvit; utmärker sig för en å abdomen framtill belägen spolformig eller lancettlik brun eller sammetssvart fläck, såsom hos *Ph. formicinus*; emellan densammas spets och anus alternerande gråhvita och bruna bågar; sidorna bruna med 2—3 snedställde, hvita strek. Tagen med håf, bland ljung.

tigrinus *De Géer?, Sund., Walck.?* = *lævipes Lin., Hahn.*

* griseus *Koch* (*Artamus*); = *pallidus Walck?* (Från

Upland, Stud. *Thorell;* från Lappland, *Boheman & Andersson*).

oblongus *Walck., Hahn; = trilineatus Müller? Sund.; Thanatus parallelus Koch* (?).

formicinus *Clerck; = rhomboica & rhombiferens Walck.; rhomboicus Hahn; Thanatus formicinus Koch* (Übers. des Ar. Syst.)

FAM. V, **Lycosides** Sund. (*Citigradæ* Latr.)

I. LYCOSA *Walck.*

lignaria *Clerck, Sund.; = blanda Kock?* (Från Upland, Stud. *Thorell*; från Lappland, *Boheman*; från Westergöthland, Doct. *J. A. Carlsson*).

* saccigera *Walck.?*

Liknar jemte några andra arter, hvilka icke ännu äro riktigt bestämde till sin identitet, *L. monticola*, genom characteren af de 3 linierne å thorax; ifrågavarande art har medlersta eller rygglinien något bredare, denna likasom sidolinien merendels föga hårbetäckt eller hären afnötte, till färgen, likasom kinderne, mandiblerne, palperne och benen olivgula, låren på lefvande honor ofvanpå fläckige af svart, hos hannen mera otydligt; dennes palper olivgula, med de 2 ytterste lederne ymnigt svartludne, hären lika långa som cubitalleden; den olivgula färgen på radial-leden, eller den penultima, framlyser emellan de svarta håren. Abdomens pictur olivgul.

monticola *Clerck, Sund., Walck., Koch; = paludosa Hahn.*

sylvicola *Sund.; = lugubris Walck? alacris Koch.; silvicultrix Hahn.*

amentata *Clerck, Sund.; = saccata Hahn; paludicola Koch.*

saccata (*Lin?*), *Koch, Walck.?*

Skiljer sig från den jemnstora *L. amentata*, ja, till och med från alla jemförliga, derigenom att thoracis enfärgade margen, coxerne och en stor del af låren ofvanpå äro beströdda med tämmeligen täta nedliggande hvitgrå hår, så att dessa ställen med blotta ögonen synas likasom hvitpudrade.

paludicola *Clerck, De Géer, Sund.;* = *fumigatus Clerck?, Koch?, nigra Koch.*

pullata *Clerck, Koch.;* = *paludicola, juniores, Sund.*

borealis *Sund.;* en för mig okänd art, som ej finnes i *Sundevalls* Typsamling. Tagen i Lappland, af Prof. *Sundevall;* förmodas vara densamma som *L. lignaria.*

fabrilis *Clerck, Sund., Walck.;* = *melanogaster Hahn; fabrilis* ♀ *adult. Koch; captans Walck.??*

inquilina *Clerck;* = *trabalis* ♂ *Sund.; fabrilis* ♂ *adult. Koch.*

trabalis *Clerck;* = *trabalis* ♀ *Sund.; vorax* ♂ *Sund.; vorax Walck., Koch.*

* taeniata *Kock;* = *nivalis Sund.?* hvilket är svårt att bestämma efter det i *Sundevalls* Typsamling förvade torkade exemplaret; kan endast skiljas från *trabalis* derigenom, att thoracis sidor äro enfärgade, eller utan den med margen parallelt löpande gulbruna bindeln. (Tagen i Lappland, af *Boheman*).

barbipes *Sund.;* = *sabulosa Hahn; inquilina Koch.* Yngre individuer synas mig vara *L. cruciata Sund.*, hvilken art jag icke kunnat granska till sin identitet, i anseende till någon felaktighet å *Sundevallska* exemplaren (4).

(4) Beskrifning på hannens framtibiæ har jag icke kunnat finna hos någon annan auctor än hos Sundevall. Walckenaer och Koch hafva oriktigtvis anfört den i synonymien: den förre under *L. armillata*, den senare under *L. clavipes* = *armillata* Walck., *cuneata* ♂ Sund., hvilken har ovalt och icke, såsom på *barbipes*, reguliert tilltjocknade framtibiæ; dessa sistnämnde på *barbipes* inunder tydligt ludne af längre, svarta hår. *L. barbipes* är föga mindre än *trabalis* eller *ruricola*; *clavipes* är knappt så stor som *pulverulenta* Clerck. Ehuru Kochs figur å *L. inquilina* ♂ icke tydligt utmärker framtibiernes form, så tillhör den helt visst *L. barbipes.* Walckenaer lär aldrig sett denna art.

pulverulenta *Clerck, Sund.*; = *cuneata Koch, Sund.*, ♀; *gasteinensis Koch?; graminicola* Walck.; *vorax Hahn; cuneata Clerck?*

clavipes *Koch*; = *cuneata Sund.* ♂; *armillata* Walck.; (Från Skåne, Doctor *J. A. Carlsson*; från Upland, Stud. *Thorell.)*

nivalis *Clerck?, Koch*; = *aculeata Sund.*

leopardus *Sund.*; = *farinosa Koch??* (Från Skåne och Halland, Prof. *Sundevall*).

Ett spritlagdt exemplar från Gottland, taget af Studeranden D. S. Högberg, med thorax föga hårig, jemte mandiblerne brunsvart, glänsande, framtill föga afsmalnande; abdomen ofvanpå hvit- och brunhårig, med 3 långsgående rader af mörka punkter, låren och efterföljande benleder ofvanpå med breda, brunsvarta fläckar, sjelfva benens grundfärg brun eller rödgul; thorax 4 mill. lång.

cinerea *Sund., Koch*; (tagen i Skåne, och Blekinge, samt på Öland och Gottland, af Prof. *Sundevall*).

ruricola *De Géer, Sund., Hahn*; = *agretyca* Walck.; *trabalis Koch.*

piscatoria *Clerck*, (*non Koch*); (tagen i Westergöthland, af Stud. *Thorell*).

Brun eller grönaktigt brun, thoracis yttersta margen hvithårig, sidenglänsande; thorax 5—5½ mill., således lika stor som *L. ruricola* eller mychet större än *L. piratica*; rudimenter af sericrade hvita punkter synas å abdomen.

piratica *Clerck*, Walck., *Sund., Hahn, Koch.*

II. DOLOMEDES Walck.

fimbriatus *Lin., Clerck, Sund.*; = *paludosa & marginata De Géer; fimbriatus, limbatus, marginatus & plantarius Hahn; marginatus Walck.; fimbriatus Koch; undatus Clerck?*

III. OCYALE *Savigny.*

mirabilis *Clerck, Sund., Koch*; = *Dolomedes mirab. Walck., Hahn; rufofasciata De Géer; Ocyale rufofasciata Koch.*

IV. SPHASUS *Walck.*

* lineatus *Latr.* (*Oxyopes*), *Walck.*, *Koch*; (tagen i Lappland, af Prof. *Boheman* och Docenten *Andersson*).

FAM. VI, **Attides** Sund. (*Saltigradæ* Latr.).

I. SALTICUS *Latr.*

formicarius *De Géer*, *Sund.*, *Koch*; = *Attus form.* *Walck.*; (tagen på Gottland af Prof. *Sundevall*).

II. ATTUS *Walck.*

scenicus *Lin.*, *Clerck*, *Walck.*, *Sund.*; = *albofasciata De Géer*; *Calliethera histrionica Koch.*

lineolatus *Sund.*; = *Calliethera scenica Koch*, (*seniores*); *Zebranea & tenera Koch*, (*juniores*).

muscosus *Clerck*; = *tardigradus Walck.*; *Salticus Rumpfii Latr.*, *Hahn*; *Attus striatus Sund.*; *Marpissa muscosa Koch*; (*striatus Clerck, juniores??*).

hastatus *Clerck*; = *pini De Géer*; *Dendryphantes hastatus Koch*; *A. pini* i Sundevallska Typsamlingen, och citerad under *A. muscosus* N:o 7, derå beskrifningen icke passar, men väl för *A. pubescens Koch*. *A. rudis Sund.* är densamme som *pini*, och saknas i samlingen, men lär blifvit flyttad under namnet *A. pini*. Tagen i Upland, af Prof. *Sundevall*.

* medius *Koch* (*Dendryphantes*); från Lappland, tagen af *Boheman* och *N. J. Anderson*.

saxicola *Koch* (*Euophrys*); = *Euophr. rupicola Koch?*; *pubescens Sund.* (Tagen i Skåne och Blekinge, af *Sund.*, i Lappland, af *Boheman*).

crucifer *Sund.*; = *rufifrons Sund.* (♂ *adult.*); *crucigerus Walck.*; *Salticus crux Hahn*; *Euophrys crucifera Koch.*

arcuatus *Clerck,* = *grossipes Walck., Hahn; Euophrys arcuata Koch;* tagen i Lappland af Docenten *N. J. Andersson.*

cupreus *Walck.;* = *atrovirens Sund.; Heliophanes cupreus Koch; Heliophanes flavipes, truncorum et metallicus Koch* äro sannolikt endast varieter.

* frontalis *Walck.;* = *Salticus maculatus Wider.*

* heterophthalmus *Wider? (Salticus);* = *Attus heteropht. Koch;* (från Westerg., *T. Thorell*).

* brevipes *Hahn* (*Salticus*); = *Marpissa brevipes Koch; Attus annulipes Walck.?*

* vulpinus *Sund.;* = *Dendryphantes auratus Koch?* (förvarad under namnet »*vulpinus*» i Sundevallska Typsamlingen, bland »*species novæ*»).

Thorax och abdomen mörkt rödbruna, benen gulrödaktiga med ledfogningarne mörkare; thorax likasom på *A. muscosus* och *brevipes* ofvanpå till största delen platt, sedan brant nedsluttande, icke såsom på de fleste andre *Atti* med basal-decliviteten begynnande ända från midten eller tredjedelen af ryggen.

insignitus *Sund.;* = *Littera V insignitus Clerck; quinquepartitus Walck.; Euophrys quinquep. Koch; Salticus quinquepartitus Hahn.*

falcatus *Clerck, Sund.;* = *coronatus Walck.; limbatus, abietis & Blancardii Hahn* (*Salticus*); *Euophrys falcata Koch; flammatus Clerck.*

* tigrinus *Koch* (*Euophrys*); = *Salticus agilis & gracilis Hahn; Attus tigrinus Walck.*

* striolatus *Koch* (*Attus*).

* lætabundus *Koch* (*Euophrys*); (tagen i Lappland af Docenten *N. J. Andersson*).

terebratus *Clerck, Sund.;* = *psyllus Walck.; Euophr. terebr. Koch.*

pubescens *Walck?, Koch* (*Euophrys*); = *V notatus Clerck?*

Skiljer sig från *A. pubescens Sund.* (= *saxicola Koch.*) derigenom, att thoracis och abdomens hårbetäckning för det mesta är gråhvit, men på *saxicola* mycket blandad med rödbrunt; det tredje hvita punktparet, strax efter midten på *saxicolæ* abdomen, särdeles stora, likasom sidenglänsande; främre ögonserien på *A. pubescens Walck.* tydligen tillbakaböjd, d. v. s. bågens convexitét nedåt vettande. Tagen på solbelysta ställen, på yttre husväggar, vid bergsfötter etc.

niger *Walck.*, *Sund.*; = *Euophrys aprica Koch*; tagen på Gottland af Prof. *Sundevall.*

Följande, af Clerck och De Géer beskrifne arter, äro för mig okände:

ARANEUS HAMATUS *Clerck;* torde vara densamma som Koch beskrifvit under namnet: *Singa hamata.* Den liknar något till färgteckningen *Linyphia clathrata Sund.* (*multiguttata Wider*).

ARANEUS CELLULANUS *Clerck;* tyckes tillhöra slägtet *Theridion*, och är säkerligen densamma som Koch upptager under namnet: *Meta cellulana.*

ARANEA TUBERCULATA *De Geer;* = *Ero tuberculata Koch; Theridion aphane Walck.*

ARANEUS MARGARITATUS *Clerck;* tyckes vara skiljd från *Araneus tigrinus De Geer*, och tillhör möjligen *Philodromus jejunus Walck. & Koch.*

Följande arter kunna icke med full visshet hänföras till någon bestämd, utan till 2:ne eller flere arter:

ARANEUS VIRGATUS ♂ *Clerck;* tyckes vara en ung ♂ antingen till *Epeïra diadema* eller *E. angulata*, eller till någon denna senare liknande, mig obekant, art.

ARANEUS X-NOTATUS *Clerck;* synes tillhöra endera af *Epeïra atrica*, *calophylla* eller *montana;* troligast den sistnämnda.

ARANEUS ACULEATUS *Clerck.* Clercks påstående, att den spindel, han haft för ögonen, varit försedd med ovanligt tjocka taggar på låren, såsom figuren äfven utvisar, torde helt visst grundat sig på en synvilla, uppkommen deraf, att det af Clerck påsedda exemplaret, som säkerligen varit spritlagdt eller af annan vätska nedklibbadt, företett den normala hårbetäckningen sammangyttrad i fasciclar, hvilka, flygtigt påsedda, liknat taggar. Figuren framställer helt visst en varietet till antingen *Ar.* (*Lycosa*) *fabrilis*, eller, måhända rättare, till *inquilinus*. Sundevall åberopar, såsom synonym till *Lycosa aculeata* (*nivalis Koch*), nämnde spindel — dock med ett frågtecken. Clercks figur till *aculeatus* visar samma storlek som för *fabrilis;* men *aculeata Sund.* är betydligen mindre, eller icke större än *L. sylvicola Sund.* (*alacris Koch*).

Bihang.

Sedan afslutningen af föregående förteckning, hafva följande 12 nya spindelarter tillkommit, hvadan alltså totalsumman blifver 253, i stället för 241, och antalet af de för Svenska faunan nya arter 132, i stället för 120.

(FAM. I, **Epeïrides.**)

I. EPEÏRA *Walck.*

* agalena *Walck.*, *Koch* (*Atea*); = *Sturmii Hahn.* Tagen i Uppland af Stud. *T. Thorell.* Allmän derstädes i ung barrskog.

(Plats i systemet efter *E. sollers.*)

* trifasciata *Koch* (*Singa*); = *Phrurolithus trifasciatus Koch?* Tagen i Uppland af *Thorell*.

(Pl. i syst. före *E. nigrifrons*.)

♀: liknar mycket *E. nigrifrons*, isynnerhet dennas varietet med brunsvart thorax. Thoracis längd 1½ mill., grundfärgen, likasom på abdomen, svart eller mörkt brunsvart; den förres sidokant, som åtminstone på det undersökta torra exemplaret är valkigt upphöjd, brungul; den senare (abdomen) med en regulier hvit eller gul långsgående linea midt på ryggen och en dylik på hvarje sida samt å ömse sidor af buken, som är enfärgad, svart. Benen gulbleka; de främres lår jemte öfrige leder brunaktiga; tibiernes spets, synnerligast på de två sista paren, mörkbrun. Benen sakna tydliga taggar; dock hafva tibiæ nedom basen 2—3 tagglika borst.

(FAM. II, **Theridides.**)

I. LINYPHIA *Walck.*

* parvula Westr. in man. Tagen i Uppland af *Thorell*.

(Pl. i syst. efter *L. dorsalis*.)

Thorax mörkare, mandibler och ben ljusare gulgrå. Abdomens pictur å de undersökta, torkade exemplaren ej skönjbar. Thoracis längd ¾ mill.; främre tibiæ tillsammans med patellen knappt längre än 1¼ mill. Hannens radial-led å palperne icke, såsom på *L. concolor*, med 1—2 långa borst; humeral-leden knappt hälften längre än frambenens pateller. I likhet med *L. nigrina*, *concolor* och *dorsalis* skiljer den sig från närstående arter derigenom, att metatarserne icke någonstädes hafva taggar, — icke en enda. Honans epigyne synes vara kort, och icke, såsom på *L. concolor* m. fl., långt utdragen.

VII. ERIGONE *Savigny.*

* reticulata Westr. in man. Tagen i Uppland af *Thorell*.

(Pl. i syst. efter *E. subæqualis*.)

Thoracis längd ¾—⅞ mill., svart; ytan, sedd under skarpt förstoringsglas, fint chagrinerad eller rutig, och tillika glansig, icke opak; hufvudet baktill ej på något sätt intryckt, utan sammanlöpande med thoracis rygg i en regulier convexitet Framlåren nära spetsen, å den framåt vända sidan, med en kort tagg; hvilket är högst sällsynt hos slägtet *Erigone*. Patellerne i spetsen, tibiæ nedom basen och midten med ett vertikalt, groft borst, dubbelt längre än sjelfva ledernas diameter, tillochmed något längre. Cubital-leden på hannens palper kulformig, mycket liten, knappt öfver ½ af benpatellernes längd; yttersta leden, tillsammanstagen med lamellen, tjockare än framlåren.

* coriacea Westr. in man. Tagen i Uppland af *Thorell*.

(Pl. i syst. efter *E. scabricula*.)

♂: thorax svart eller brunsvart, ofvan och under fint chagrinerad, opak; hufvudet jemte clypeus slätt, glansigt; det förra vid sidan med en djup grop, hvars botten, uppåt, ej kan skönjas, eller derstädes likasom perforerad; hufvudet något uppstigande, så att nacken synes intryckt, och icke sammanlöpande med thoracis rygg hvarken i en rak eller convex rigtning; den annars vanliga gropen, bakom thoracis centrum, saknas. De främre mellanögonen belägne i $\frac{2}{3}$ af facialhöjden, de bakre i frontalvinkeln; dessa sinsemellan 2—3 gånger mer isärstående, än de främre, hvilka stå nästan dubbelt längre åtskiljde från de främre sidoögonen, än från hvarandra; de 2 bakre mellanögonen belägne mycket långt från de 2 främre. Palpernes yttersta led, tillika med den ofvanpå liggande lamellen, dubbelt tjockare än framlåren.

* rugulosa Westr. in man. Tagen i Uppland af *Thorell.*

(Pl. i syst. efter *E. coriacea.*)

♂: thorax svart, inunder och ofvanpå, med undantag af ögon-arean och clypeus, groft chagrinerad eller skroflig, opak; hufvudet vid sidorne med en mindre, vinkelformigt intryckt grop, den ena vinkelsidan belägen bakom bakre sidoögonen, den andra nedom de bakre mellanögonen, ej olikt gropens utseende hos *E. coriacea*, hos hvilken densamma dock är större till omfång och djuplek; nacken ganska obetydligt intryckt; hufvudet vid bakre mellanögonen icke högre än thoracis centrum; stället för den normala gropen, bakom nämnda centrum, slätt, alldeles utan någon grop; ögonen i främre serien stå sinsemellan nästan lika långt isär; de två bakre mellanögonen föga mer åtskiljde än de två främre, och från dessa föga längre än sinsemellan. Palpernes yttersta leder, eller sjelfva genital-leden, tillsammanstagen med lamellen, knappt tjockare än framlåren; humeral-leden, likasom på *E. coriacea*, icke längre än hälften eller $\frac{1}{3}$ af framlåren.

* penicillata Westr. in man. Tagen i Uppland af *Thorell.*

(Pl. i syst. efter *E. simplex.*)

♂: thoracis längd $\frac{1}{2}$ mill., brunsvart, ofvan och under slät, glansig; hufvudet af vanlig form, icke tydligen mera upphöjdt än thoracis rygg; ögonställningen vanlig; palpernes genital-led, tillsammanstagen med lamellen, dubbelt tjockare än framlåren; cubital- och radial-leden, hvar för sig, kortare än benpatellerne, den sistnämnde leden, likasom på *E. quisquiliarum*, *Linyphia resupina* och *clathrata*, försedd med en hårtofs; men håren, som äro grofva och raka, äro icke längre än sjelfva ledens diameter, nästan kortare.

* convexa Westr. in man. Tagen i Uppland af *Thorell.*

(Pl. i syst. efter *E. tessellata.*)

♀: thorax och ben röd- eller brungula; hufvudet baktill ej intryckt, utan sammanflytande i en regulier convexitet med thoracis rygg;

de två främre mellanögonen, likasom på *E. parasitica*, belägne från clypei kant öfver munnen något längre än från bakre mellanögonen, och icke, såsom på den närstående *E. tessellata*, något kortare. Från båda nämnde arter skiljer den sig derigenom, att bakre sidoögonen ligga midtför de bakre mellanögonen, så att de jemte dessa bilda en rak, och icke, såsom i allmänhet, framåtböjd serie, (eller hvars convexitet är rigtad bakåt). Framlåren mot spetsen, å den framåt vända sidan, med en eller två korta taggar, likasom på *E. reticulata*. Frambenens metatarser, likasom på *E. parasitica*, tydligen längre än tarserne, icke, såsom på *E. tessellata*, lika långa som dessa.

♂: thoracis färg brungul; palpernes yttersta led jemte lamellen dubbelt tjockare än framlåren, radial-leden med en sporre, belägen å yttre sidan. Undantagandes ögonställningen, mycket lik *E. reticulata*.

(FAM. III, **Drassides.**)

XIX. CLUBIONA *Walck.*

* pallens *Hahn*, *Koch*. Tagen vid Götheborg. I Uppland af Stud. *Thorell*.

(Pl. i syst. efter *E. lutescens*.)

♀: thorax endast $1\frac{3}{4}$ mill. lång, jemte abdomen röd- eller brunaktigt gul; mandiblerne af samma färg.

♂?: ett exemplar, taget i Uppland, synes tillhöra denna art, churu färgen är gulblek, såsom på *E. terrestris*. Mandiblerne å de emot hvarann vända sidorne, inåt, utan all slags urhålkning, såsom på *E. fuscula*. Palpernes radial-led, såsom på *E. terrestris*, förlängd till en tand, hvars spets dock icke är något utdragen och krumböjd, utan reguliert vigglik.

(FAM. IV, **Thomisides.**)

I. THOMISUS *Walck.*

* lineatus Westr. in man. Meddelad af Stud. *Thorell*, som erhållit densamma af Herr Adjuncten Marklin, hvilken efter uppgift tagit spindeln någonstädes i Sverige, utan att rigtigt minnas orten.

(Pl. i syst. efter *Th. pini*.)

♂: den äldre med thorax brunröd, utan någon pictur; den yngres (som vanligtvis har lika färg med modern) är gulblek, med en brun linea längs kanten och en å ömse sidor på ryggen, samt en otydlig dylik på hufvudet. Abdomen brun eller gulbrun, med transverselle gulhvita bågar eller linier, 2—4 till antalet; dessa antingen sammanhängande eller en del af dem utplånade på midten; på den äldre

2, båda afbrutne i midten; på den yngre 4, af hvilka den 1:ste och 3:dje på nämnda sätt förete sig. Benen rödbruna, låren och tibiæ utåt svarta; de 4 främre låren till hälften och tibiæ till $\frac{3}{4}$—$\frac{5}{6}$ sålunda färgade; de efterste af nämnde leder blott till $\frac{1}{3}$ svarta. Främre tibiæ inunder, å ömse sidor, med en serie af 4 taggar, men på sidorne med endast en, föga synbar tagg, belägen nära basen. Alla de föregående arternes hannar hafva på sistnämda ställe 3 taggar, ställde i rad. (Månne de 2 taggarne af en händelse blifvit afbrutne på den nu beskrifne arten?). Thoracis längd 2 mill.; främre tibiæ tillsammans med patellen af samma längd

* deplanatus Westr. in man. Tagen under barken af tall, i Uppland, af Stud. *Thorell.*

(Pl. i syst. efter *Th. setosus.*)

♀: thoracis längd $1\frac{1}{3}$ mill.; densamma jemte abdomen mörkare, benen ljusare brun- eller grågula. Abdomen och thorax mycket nedplattade, hvarföre djuret lättare än dess samslägtingar kan inkrypa på låga ställen. Från alla andra, mig bekanta arter, skiljes den lätt derigenom, att främre ögonserien är alldeles rak, eller sidoögonen icke, såsom på andra arter, högre belägne än mellanögonen, hvilket likasom blifvit en följd af det knappa spatiet ofvan dessa ögon, förorsakadt af pannans nedplattning, eller af lågheten af den vanlige knölen, hvarpå de 2 sidoögonen pläga sitta.

(FAM. VI, **Attides.**)

II. ATTUS *Walck.*

* petrensis *Koch?* Tagen i Uppland af *Thorell.*

(Pl. i syst. efter *A. vulpinus.*)

♂: tillhör de minsta arterne; thoracis längd blott 1 mill. Icke allenast främre ögonens omkrets, utan hela clypeus öfvertäckt med cinoberröda, nedliggande hår; mandiblerne gulröda; palperne till en del svarta; humeral-leden vid basen, cubital- och radial-leden hel och hållen gulbrun; denne sistnämnde utåt beklädd med hvita hår, sträckande sig öfver basen af lamellen; benen smala, svarta, främre tarserne till största delen rödgula; patellerne med öfrige leder på de 2 bakre paren till en del svarta, med rödgula ringar. Thorax långt åt basen nedplattad, nästan likasom på *A. muscosus, brevipes* och *vulpipus*, så att den vanliga basal-decliviteten blifvit kort och icke långsträckt; thoracis rygg å ömse sidor med en bred oval linea, hvars ändar äro afsmalnade och något böjda åt motsatta håll, till färgen gulhvit; icke olik samma pictur på *A. falcatus* ♂. Benhöfterne inunder och maxillerne blekt gråhvitaktiga. Abdomens rygg synes tecknad med en serie af transverselle bågar, till färgen rödbruna.

Förteckning, jemte några anteckningar, öfver de i Bohuslänska skärgården observerade foglarne;

af

Wilh. von Wright.

(Fortsättning.)

Ordo 6. *Grallæ.*

Grus cinerea Bechst. tillhör ej denna skärgård, fastän hon observeras en eller annan gång under vårflyttningen sträcka häröfver och t. o. m. stundom slå ned för någon dag. Den 8:de Maj 1847 uppehöllo sig 6 st. en hel dag på en åker vid Morlanda, men sträckte mot qvällen åt ONO. och den 2:dre Maj 1850 syntes en Trana sträcka rakt i Norr. Detta var blott tredje gången jag under mitt fleråriga vistande i Bohuslän sett Tranan vid Oroust, ehuru hon skall häcka ej längre härifrån, än i trakten af Hunne- och Hallebergen i Westergöthland.

Fulica atra Lin., som skall vara allmän i Göthaelfs täta vassar, visar sig sannolikt ganska sällan ute i skärgården; åtminstone är hon af jägarne der alldeles okänd, och blott en gång, den 29:de Mars 1845, har jag anträffat henne i saltsjön, utanför Oroust.

Gallinula crex. Lath. anländer till skärgården vanligen inom sednare hälften af Maj, och bortflyttar ej förrän längre fram mot hösten.

Den första hördes 1843 den 11:te, 1845 den 25:te och 1846 den 22 Maj; och den sista syntes 1848 den 2:dre Oktober samt 1850 den 19:de September. Hon är temligen allmän i orten.

Anm.: *Gallinula porzana* och *chloropus Lath.* samt *Rallus aquaticus Lin.* förekomma vid Göthaelf, enligt trovärdig uppgift, men äro ej af mig anträffade på Oroust. Också finnes här, mig veterligen, ingen tjenlig lokal för dessa foglar.

Scolopax rusticola Lin. häckar, så vidt jag känner, ej på Oroust, men förekommer ganska allmänt under höst- och vårflyttningen der skog eller busktrakter finnas. Om våren visa de första sig vanligen redan i första hälften af Mars och om hösten i Oktober. Under dessa årstider träffas hon här en längre tid qvar; om hösten ända in i December, ja någon gång ännu sednare, och om våren ännu i slutet af Maj; men man hör sällan henne »stracka» såsom der hon häckar.

S. gallinago och

S. gallinula Lin. synas, likasom Morkullan, under flyttningstiderna temligen allmänt. Ifrån Oktober månad finner man dem, särdeles *gallinula*, vid diken och vattengölar, på ljunghedar, ofta högst uppe på de höga bergen, ända till så långt fram på hösten, att kölden isbelaggt allt vatten och tvingar dem att flytta. Den förra, eller *gallinago*, finnes här, fastän ej i större antal, hela sommaren och häckar, t. o. m. ute på de större öarne.

Anm.: Sannolikt förekommer äfven *S. major*, åtminstone under flyttningstiderna, här i skärgården, fastän jag ej observerat henne; ty hon träffas då vid stränderna af Göthaelf, i sällskap med sina samslägtingar.

I "Skandinavisk fauna" omtalar Prof. Nilsson att Horsgöken i Tyskland kallas "Himmelsget". Jag vill derföre nämna, att hon i Finland kallas "Taivanwushi", som i öfversättning betyder detsamma.

Tringa maritima Brünn. anländer hit i September månad, i full vinterdrägt, tillbringar vintern vid de yttre skären, om ej hafvet alldeles tillfryser, och flyttar härifrån vanligen i slutet af April och början af Maj. Sednare än den 21:ste i sistnämnde månad har jag ej anträffat någon qvar, men 1848 syntes då ännu 8 à 10 st. på ett litet skär i Ellösfjorden. En af dessa blef skjuten, och var i nära full sommardrägt; men andra, skjutna den 22 April, hade ej ens början dertill. Hon synes ej vara så sällskapslik, som hennes flesta samslägtingar, utan träffas nästan alltid antingen enstaka eller i smärre flockar, 6—8 st., och är den minst rädda af dem alla. Ofta kan man helt öppet, gående eller i båt, nalkas henne på få steg nära, och då händer ej sällan att hon trycker, likasom Bäckasinerna. Af fiskarena kallas hon »Vassbärare» (= Vattenbärare) och »Skärmus».

T. islandica Lin. och

T. platyrhincha Tem. äro begge sällsynta. Den förra skjöts, af prof. B. Fries, den 19 September 1837 bland några ex. af *T. alpina.* Ett par sågos af honom några dagar derefter, likaledes i sällskap med *alpina*; och den sednare fälldes, vid samma årstid 1842, af min broder, Ferd. v. Wright, på Morlanda-heden.

T. alpina Lin. är allmän under höst- och vårflyttningen. Om våren i April och om hösten i sednare hälften af September och början af Oktober. Ett och annat par stannar äfven qvar öfver sommaren och häckar här. En hona, skjuten den 11 Augusti, hade ännu full sommardrägt.

T. minuta Leisl. anträffas då och då, under höstflyttningen, i September; vanligen i sällskap med nästföregående art, men kan med skäl räknas bland de mindre

allmänna foglar här. Tvenne, fällde den 4 September, voro ännu i sommardrägt.

Anm.: *Tringa subarquata* har jag ej anträffat, men hon finnes någongång i trakten af Götheborg; och på museum derstädes förvaras flera exemplar, i sommardrägt, hvilka blifvit skjutna i närheten.

Totanus hypoleucos är allmän i denna skärgård, såväl ute på de yttre större holmarne som inne i fjordarne och söttvattnen, från April till fram åt hösten. Hon försvinner härifrån när ungarna blifvit fullväxta, hvilket inträffar mot slutet af Juli. Sednare än den 4:de Augusti har jag ej sett henne.

Den första syntes: 1845 den 27:de, 1847 den 29:de och 1851 den 21:ste April; men 1850 ej förrän den 9:de Maj.

T. glareola är ej så allmän som föregående, men träffas dock der och hvar vid insjöar och bäckar, samt stundom äfven på de större holmarne ute i hafvet. Att äfven hon häckar härstädes torde kunna slutas deraf, att jag, vid en insjö, träffat ett par qvar ännu den 18 Juni.

Hon anländer något tidigare om våren än *hypoleucos*; den första syntes: 1842 den 25:te, 1845 den 25:te, 1847 den 27:de, 1849 den 14:de, 1850 den 9:de och 1851 den 13 April.

T. ochropus torde vara sällsynt, åtminstone i norra delen af skärgården, ty jag har helt få gånger sett henne. Den 25:te Juli (1845) observerade jag ett par på Rifö (en större, med flera vattengölar och rik gräsväxt försedd ö utanför Elfsborg), och slutar deraf att hon, om än sparsamt, häckar äfven här i skärgården.

T. glottis är ej särdeles sällsynt på de större öarne ute i hafvet: t. ex. Wäder- och Kosteröarne, der hon

äfven häckar, men visar sig ej ofta vid de inre fjordarne. Anländer hit i Maj och synes bortflytta tidigare på hösten.

Den första syntes: 1845 den 2:dre, 1846 den 16:de och 1851 den 14 Maj.

T. calidris Bechst. är den talrikaste af slägtet i denna skärgård och förekommer hufvudsakligast på de större yttre skären och öarne, der hon häckar vid sumpiga ställen. På Wäder- och Kosteröarne är hon isynnerhet allmän hela sommaren. Nykläckta ungar har jag någon gång träffat ännu i sista dagarna (den 28:de) af Juli. Hon anländer i April och flyttar tidigt bort, eller så snart ungarna blifvit fullväxta.

Anm.: Sannolikt anträffas äfven *T. fuscus*, åtminstone flyttningstiderna, i denna skärgård, fastän jag ej observerat henne.

Limosa rufa Briss. förekommer under höst- och vårflyttningen vid stränderna af de större inre öarne, der långgrunda lerstränder finnas, ofta hela familjer i sällskap, och häckar sannolikt i skärgården; hvilket torde kunna slutas deraf, att ett par gamla foglar fälldes på Stångenäs den 1:sta Augusti 1837 och att jag i flera dagar i början af samma månad observerat en familj af 6—7 st. på det s. k. Skaftölandet samt här vid Torebo skjutit nyss fullväxta ungar.

Numenius arquata Lath. anländer tidigare om våren, i stora flockar, och vistas sedan någon tid såväl vid de inre som yttre skären, innan största antalet fortsätter färden norrut. Några stanna qvar i skärgården hela sommaren och häcka sannolikt här. Ständigt är han högst

uppmärksam och rädd, så att man sällan kommer honom inom skotthåll.

De första syntes: 1845 den 13:de, 1846 den 11:te och 1847 den 20 April.

N. phoeopus Lath. är mindre allmän än föregående, och ses aldrig i så stora flockar, men häckar dock i skärgården. Den 18 Juli (1847) anträffade jag ett par på Walleröu; en större, rikt gräsbeväxt ö ytterst i hafsbandet utanför Käringön.

Hæmatopus ostralegus Lin. kan med skäl anses för denna skärgårds nästan allmännaste vadare, ty hon förekommer, ännu ganska talrikt från de yttersta skären till ända innerst i fjordarne, från tidigt om våren till medio af September och någon gång ännu sednare, fastän hon synes årligen aftaga i antal. Ehuru hon anländer hit redan i Mars månad, så är vinterdrägten aflaggd hos större delen; blott en eller annan har lemningar qvar efter den, ännu i April. Början till vinterdrägt ses ej hos någon under den tid de vanligen vistas här. Herr C. Ekström fällde ett exemplar, 1844, endast några dagar före jul, och det hade full vinterdrägt. Ända ifrån späd unge är Tjellen en ferm dykare, likasom säkert alla vadare, särdeles *Totani*.

Den första syntes: 1838 den 30:de, 1842 den 11:te, 1843 den 12:te, 1846 den 5:te och 1847 den 23:dje Mars; men 1845 först den 5:te Maj. De sista funnos qvar 1841 den 17:de September.

Charadrius hiaticula Lin. är allmän i hela skärgården under sommaren, men träffas likväl företrädesvis på

de större öarne med låga, sandiga stränder. Anländer tidigt och ses qvar ännu i September.

Den första syntes: 1842 den 11:te, 1843 den 14:de, 1845 den 29:de, 1846 den 5:te och 1847 den 27:de Mars; den sista, en ung fogel, i sällskap med *Tringa alpina*, den 21 September.

Anm.: Prof. Nilsson omtalar, i sin fauna, att hr Boie funnit denna fogel i sällskap med *Char. mironellus* på ett fjell i Norrige; men anmärker att "detta fenomen hörde dock till undantagen", och derföre vill jag här nämna, att äfven jag funnit honom, den 9:de Juli, högst uppe på fjellen mellan Kilpisjärwi, i Lappmarken, och Lyngenfjorden, i Norrige.

C. apricarius Lin. förekommer hela sommaren i skärgården, och häckar så väl på flere af de större öarne ute i hafvet: såsom Wäderöarne, Koster, Tryggö m. fl., som på fasta landets ljunghedar; churu ej i större antal. På Tryggö fann jag 1850 den 26:te Juni ett bo med 3:ne nästan alldeles olegade ägg uti. Ett exemplar, skjutet den 18:de Juli, var redan i full ruggning till vinterdrägten. Hon kommer tidigt om våren, antingen parvis eller några få i sällskap, och flyttar bort först sednare på hösten.

Den första syntes: 1842 den 14:de, 1843 den 13:de Mars och 1851 i fösta dagarne af April. Sednast har jag sett honom här 1847, då stora svärmar funnos på åkerfälten och ängarne nära Kastellgården, vid Göthaelf, ännu den 5:te November.

Strepsilas collaris Tem. anträffas hela sommaren utefter kusten, företrädesvis på de större yttre öarne och skären i den norra delen af skärgården, churu ej i större antal någonstädes. Han synes anlända i medio af Maj och bortflytta temligen tidigt mot hösten.

Vanellus cristatus Mey. har fordom och ej för så många år tillbaka varit mycket allmän i hela skärgården, så väl på fasta landets kuster, som på de större, der och hvar gräsbeväxta skären; men har under de sista tio åren betydligt minskats i antal, och finnes t. o. m. alldeles icke på flera af de ställen, der hon fordom fanns och häckade i mängd. Imellertid förekommer hon ännu parvis och häckande långs hela kusten der och hvar. Hon ankommer hit vanligen i första hälften af Mars och flyttar bort i September. Endast en gång fanns ett exemplar ännu qvar den 1:ste Oktober (1841).

Den första syntes: 1838 den 9:de, 1842 den 11:te, 1843 den 13:de, 1845 den 24:de, 1847 den 17:de, 1848 den 14:de och 1850 den 2:dre Mars.

Anm.: Vipans allt mer och mer försvinnande ur skärgården kan ej antagas härröra af förföljelse, ty hon ofredas sällan af folk; utan är det snarare analogt med så många andra fogelarters periodiska försvinnande från vissa orter, der de en längre tid varit ganska allmänna.

Ciconia alba Briss. häckar, mig veterligen, ej i Bohuslän, men har under de sednare åren ofta visat sig här om våren, vanligen i April månad, några individuer, dels enstaka, dels 5—6 i sällskap, på åkrar och ängar. Innevarande vår (1851) har jag dock ej försport att någon blifvit sedd.

C. nigra Bechst. upptages här af den anledning, att jag sett ett exemplar, den 10 April 1845, vid en liten bäck i grannskapet af Torebo. Sannolikt var detta helt och hållet en tillfällighet, ty fogeln är alldeles okänd i orten.

Ardea cinerea Lin. visar sig i skärgården vissa år under höst- och vårflyttningen, särdeles under den förra,

och då träffas han ute vid holmar och skär, antingen enstaka eller 2—3 i sällskap, qvardröjande flera dagar. För några år sedan infann han sig hvarje höst vid Tjörn, i September månad, och uppehöll sig på den s. k. Utängeö någon tid. Alla voro ungfoglar. Ett gammalt exemplar syntes vid Torebo den 12 Mars i år (1851).

A. stellaris Lin. skall, enligt berättelse, förekomma om sommaren i de täta vassarne vid Göthaelfs stränder; men jag har blott en gång sett honom i Bohuslän. Detta exemplar dödades af en fiskare vid Stocke fiskläge på Orousts vestra kust, den 30:de Januari 1842.

Anm.: Af förestående synes att Bohuslänska skärgården snarare är fattig än rik på Vadare, ty många af de Skandinaviska arterna saknas i förteckningen. (Om man antager, hvilket ock är både möjligt och troligt, att några undgått min uppmärksamhet eller förekomma på sådana ställen, som jag ej haft tillfälle besöka, så kunna de dock ej vara särdeles många). Orsaken härtill skulle jag tro vara till en stor del den: att skärgården, särdeles den yttre, nästan alldeles saknar för dem passande lokaler.

Legio 4:ta *(Natatores.)*

Ordo 7. *Anseres.*

Cygnus musicus Bechst.; denna praktfulla fogel förekommer i Bohuslänska skärgården årligen, från Oktober till Maj månad, således hela vintern, ganska talrik på de större, grunda, inre fjordarne, såsom Kungsbackafjorden, Inlandsfjordarne m. fl. ställen; ofta ända till hundrade i flocken. Endast under så stränga vintrar att hafvet tillfryser, bortflyttar större antalet, men äfven då stanna ganska många qvar. Dessa infinna sig vid de starkare ström-

marne utqnför Oroust, som aldrig isbeläggas, icke ens vid den starkaste köld, och ses der vanligen från ett par ända till 20—30 i sällskap. Ofta om dagarne liggande på isen långt från det öppna vattnet. De flesta sträcka härifrån i April, nästan alltid i NO. rigtning, vanligen helt lågt, i större och mindre flockar. Ofta ses derunder tvenne gamla, åtföljda af 2—3 à 4 unga, hvilka påtagligen utgöra en familj, och derföre förefaller det besynnerligt, att »hannarne infinna sig först vid vakarna i Lppmarken,» såsom prof. Nilsson säger i sin fauna. Honan med ungarna skulle då under vägen någonstädes blifva efter.

Svanen är en högst uppmärksam och rädd fogel, men blir dock ofta skjuten under sitt vistande i Bohuslän, antingen då han ligger på isen eller i de öppna strömmarna. På förra stället händer ej sällan att jägaren med häst och släde kan nalkas inom studsarehåll, och i vattnen låter han lätt drifva sig (»gena» som det här heter) nästan hvart man behagar, om den, som verkställer drifningen, gör det med försigtighet och på tillbörligt afstånd, samt ställer så till, att Svanen drifves mot vinden, emedan han ej gerna låter jaga sig undan den, utan då hellre uppflyger redan på längre afstånd, samt fälles då lätt af skytten, som ligger i försåt vid en udde, holme eller dylikt.

Jag eger för närvarande en Svan af denna art i tamt tillstånd, hvilken jag haft i trenne och hade förut en i tvenne år. Båda blefvo temligen snart tama, särdeles den ena, hvilken ock i allmänhet var mildare till lynnet, så att han t. o. m. utan ringaste motstånd låt en tam *Anser cinereus*, som jag äfven egde, misshandla sig rätt mycket. Ingendera har fällt ving- och stjertpennor mer än hvartannat år, måhända till följe af fångenskapen,

och båda hafva varit alldeles stumma hela den tid vingarna voro fällda och i utväxt. (Det sednare inträffar med alla änder, ty ingen af dem ger ljud ifrån sig, så länge de rugga vingarna, om ej i största lifsfara). Alla vingpennorna fällas inom 24 timmar, men ruggningen på kroppen fortgår hela året utan afbrott, så att man t. o. m. den kallaste tiden om vintern alltid finner åtminstone en och annan blodpenna, särdeles hos de unga. Sina vingar bär ej Sångsvanen upplyftade, såsom den s. k. tama, utan endast helt litet höjda öfver ryggen, likväl något mera om han är ond, och då, så att en tvärhand djup fåra bildas längs ryggen mellan dem.

Anm.: Jag anser mig här böra nämna, att jag funnit samma förhållande med de unga Svanarne, som med så många andra unga foglar, troligen alla, men isynerhet Örnarne, att de ofta äro icke allenast lika stora, utan större än några af de gamle. Nedanstående tabell visar till hvilken grad den absoluta storleken och de relativa måtten variera, särdeles hvad halsens längd och vingbredden vidkommer. Båda de unga, i deras första vinter, som på den finnas upptagna, öfverträffa i nästan alla mått de gamla, isynnerhet hannen, som har den största vingbredd af alla de Svanar jag uppmätt. De fälldes med samma skott och voro sannolikt syskon, ty de uppehöllo sig tillsamman skiljda från de öfriga Svanarne, som funnos i grannskapet.

Tabell, upptagande noggranna mått, i verk-tum, af *Cygnus muscius*:

	a. gammal, ♀ (hvit.)	*b.* gammal, ♀ (hvit.)	*c.* gammal, ♂ (hvit.)	*d.* gammal, ♂ (hvit.)	*e.* ung, ♂ (grå.)	*f.* ung, ♀ (grå.)
Längd från näbb- till tåspetsen	$57\frac{3}{8}$	$59\frac{4}{8}$	65	$59\frac{4}{8}$	$61\frac{6}{8}$	$59\frac{5}{8}$
Halsens längd, inberäknadt hufvud och näbb	30	$34\frac{2}{8}$	33	29	$33\frac{7}{8}$	$33\frac{3}{8}$
Vingbredd.	$93\frac{1}{8}$	$93\frac{2}{8}$	$96\frac{2}{8}$	$92\frac{4}{8}$	$101\frac{2}{8}$	$98\frac{5}{8}$
Vingens längd från leden till spetsen . .	$22\frac{4}{8}$	23	23	22	$22\frac{7}{8}$	23
Näbbens längd från pannsnibben till spetsen	4	$4\frac{1}{16}$	$4\frac{5}{16}$	$4\frac{1}{16}$	$4\frac{3}{16}$	$4\frac{2}{16}$
d:o d:o från munviken till d:o	$3\frac{6}{8}$	$3\frac{13}{16}$	$4\frac{3}{16}$	$3\frac{5}{8}$	$4\frac{13}{16}$	$4\frac{1}{8}$
d:o höjd vid roten	$1\frac{13}{16}$	$1\frac{7}{8}$	$1\frac{7}{8}$	2	$1\frac{7}{8}$	$1\frac{7}{8}$
d:o bredd	$1\frac{3}{8}$	$1\frac{2}{8}$	$1\frac{7}{16}$	$1\frac{3}{8}$	$1\frac{5}{16}$	$1\frac{3}{8}$

Svanens vigt varierar mellan 15 och 28 ℔. v.v., men är vanligen omkring 20.

För undvikande af vidlyftighet lemnar jag alla vidare reflexioner, hvartill ofvanstående mätningar kunde gifva anledning, och det så mycket hellre, som de sjelfmant framstå för den, som vill göra sig mödan nogare granska dem.

Anser cinereus Mey. förekommer längs hela kusten under sträcktiden höst och vår allmänt och häckar, enligt uppgift, vid Göthaelf samt sannolikt på flera ställen i närheten *). Hon träffas ej sällan midt i sommaren, enstaka eller några tillsammans ute vid de yttre skären. Jag har observerat 6 st. i en flock vid Wahlö, söder om Götheborg, den 24 Juli och dagarna derefter, samt 3:ne i sällskap vid Hållö den 17 i samma månad, likasom ett och annat par vid andra tillfällen, äfven i Juli månad. Måhända äro alla dessa sådane hannar, som för ruggningens undergående slagit sig tillsamman och flyttat från sina, på ägg liggande honor åt hafvet — såsom Prof. Nilsson säger i sin fauna att de göra — eller ock, hvilket synes sannolikare, blott sådane hannar, som alldeles saknat honor för året, ty såväl bland gässen som nästan alla andra, åtminstone sjöfoglar, är hannarnes antal öfvervägande. Det förefaller äfven besynnerligt, att denna fogel i sitt vilda tillstånd alldeles skulle öfvergifva hona och ungar, då han i det tama så troget och modigt försvarar dem. Äfven har prof. S. Lovén träffat på Spetsbergen ett par tillsamman med deras ungar.

A. segetum träffas äfven i denna skärgård under flyttningarna, men, mig veterligen, ej under sommaren, om ej vid Göthaelf, der stora flockar Vildgäss skola uppehålla sig åtminstone långt fram på våren, och några par af denna art måhända äfven stanna qvar öfver sommaren.

*) Herr Malmlén har uppgifvit, att han aldrig observerat hvarken denna eller någon annan vildgås häckande i Götheborgstrakten. *A. W. M.*

A. albifrons Bechst. träffas, likasom *segetum*, höst och vår under flyttningstiderna, ehuru, som det synes, i ringare antal.

A. torquatus Frisch. har jag observerat endast under vårflyttningen vissa år, i mindre flockar; stundom hvilande på vattnet ute i den yttre skärgården. Troligt är dock att hon visar sig här äfven om hösten.

Anas tadorna Lin. är allmän från tidigt om våren, sednare hälften af Mars, till September. Endast sällan ses någon qvar ännu i Oktober.

De första syntes: 1842 den 14:de, 1843 den 18:de, 1845 den 31:ste, 1847 den 21:ste och 1848 den 14:de Mars.

Anm.: Prof. Nilsson nämner i sin fauna, att Grafanden anländer till Skåne mot slutet af April och början af Maj, och det synes således af ofvanstående att hon kommer hit, nordligare, omkring en hel månad tidigare. I denna skärgård lägger honan sina ägg i "stenmalar" stundom långt från stranden, ej i hålor som hon sjelf gräft, och hannen öfverger ej honan förrän ungarna äro halfväxta.

Ungar, tagna helt små, trifvas särdeles väl och blifva mycket tama, Herr löjtnant Kilman på Tofta eger för närvarande 6—7 st. Grafänder, tagna förliden sommar som ganska små ungar, men jag vet ej om de fortplantat sig. Denna vackra and skulle säkert egna sig väl till ett nyttigt hus-djur.

Huden på näbben är så mjuk att den sköna, högröda färgen nästan alldeles försvinner vid minsta påtryckning af ett finger. Epidermis synes sjelf sakna nästan all färg och få den blott af det underliggande blodet.

A. boschas Lin. tillhör hela året denna skärgård. En del häckar tillochmed, på de yttersta större skären, vid små torfdammar, men dock allmännare vid de mindre insjöarne, som finnas på Oroust och Tjörn m. fl. ställen. I September månad anlända ofantligt stora svärmar, hvilka uppehålla sig dels på de grunda hafsvikarne, dels i insjöar och torfmyror, så länge de äro isfria. Sedan vistas

de omkring de yttre skären, der hafvet sällan tillfryser. Endast sådana vintrar, då hafvet alldeles tillfryser, synes en del flytta härifrån så länge som isen ligger, men äfven då stannar en stor del qvar och uppehåller sig i de aldrig tillfrysande strömmarne.

Anm.: Gamla hannarne anträffas ofta, antingen ensamme eller vanligen några få tillsamman, under sommardrägtstiden och isynnerhet medan vingarne sakna till flygt dugliga pennor, i slutet af Juli och början af September (tiden varierar äfven hos de egentliga änderna något) i helt små med tätt gräs beväxta dammar, ute på de aflägsnare yttre skären och i sådana insjöar, hvilka hafva vassrika stränder. I allmänhet rugga honorna något sednare, isynnerhet de som haft ungar för året. De unga hannarna få ej vinterdrägten så tidigt som de gamla.

A. clypeata Lin. ses ganska sällan i skärgården. På museum i Götheborg förvaras ett exemplar, skjutet vid Göthaelf, der hon ofta lär förekomma.

A. acuta Lin. visar sig under flyttningstiderna, oftare i den södra, än i norra delen af skärgården, om våren i April under några dagar, om hösten från medio af September till samma tid i Oktober; vanligen i sällskap med Bläsänderna, på Bredvikskihlen vid Tjörn och flera ställen. Sannolikt häckar hon ingenstädes i Bohuslän, helst hennes egentliga sommartillhåll är den högre norden, der hon synes vara den allmännaste af de egentliga änderna.

Anm.: Den gamla Stjertand-hannen har en utmärkt vacker sommardrägt, mindre lik honans än de andra egentliga ändernas.

A. crecca Lin. är allmän från tidigt om våren till sent på hösten, och äfven någon gång synlig enstaka om vintern. Hon häckar och ruggar på samma lokaler, som Gräsanden. Om hösten förekommer hon i stora skaror på de grunda hafsvikarna och lemnar ej dem förr, än de begynna tillfrysa.

Anm.: Krickand-hannen får ej sin vinterdrägt förrän mycket sent på hösten. Jag har fällt en ung hanne den 30 Januari, som då ännu var stadd i ruggning till den. Vingpennorna tappas vanligen mot slutet af Juli.

A. querquedula Lin. har blott tvenne gånger anträffats af mig i skärgården — på Sälöfjorden, söder om Marstrand, ett par den 28 Maj (1848) och vid Gåsö, utanför Oroust, ett par den 7 Maj (1849). Enligt uppgift af herr Mesch, häckar hon vid Göthaelf, och der fällda exemplar finnas på Götheborgs museum.

A. penelope Lin. anländer i ringa antal till denna skärgård i slutet af Mars och början af April, men dröjer då här helt kort. Högst få par stanna qvar här och häcka. Endast vid Fotö, utanför Elfsborg, har jag sett om sommaren några få par, samt en hona med späda ungar den 30 Juni uti ett litet träsk vid Strömstad. Om hösten anlända deremot stora svärmar Bläsänder och då stanna de qvar till fram i Oktober och stundom November.

Anm.: Äfven denna and får sin vinterdrägt mycket sent på hösten, och träffas derföre ej här annat än med ringa början dertill.

Alla de ofvanstående, eller egentliga änderna, erhålla sin utbildade drägt redan första hösten, Gräsanden tidigast, de öfriga mera eller mindre sent på hösten; måhända Grafanden undantagen, hvars utveckling är mig ännu obekant, och Bläsanden, hvilken naturligtvis behåller de ljusgrå ungfjädrarne i stället för gamla hannens rent hvita vingtäckare den första vintern. Men äfven dessa skola, enligt iakttagelser af min bror, Ferd. v. Wright, hos en del redan i Maj påföljande vår utbytas mot rent hvita, och den unga hannen vara då utbildad i sin första sommardrägt. Häraf inses lätt att ruggningen och utvecklingen hos unghannarne af de ifrågavarande änderna sker på en mera bestämd och kortare tid, än hos de unga hannarne af dyk-änderna och *Mergi*, hos hvilka den fortgår utan afbrott hela första året.

Hos alla änder, utom Grafanden?, så väl de egentliga som dykande, fällas stjertpennorna och 5—6 de större innersta, vanligen med någon särdeles färg tecknade vingpennorna, ofvanom den s. k. spegeln, tvenne gånger om året, likasom den öfriga fjäderbeklädnaden, med undantag af vingen, för resten, hvilken blott en gång ruggar. Derigenom är det möjligt, att nästan alla hannar hafva på dessa delar i sommardrägten ett från vinterdrägten afvikande utseende.

Fuligula ferina Steph. är en blott tillfälligtvis förekommande and i denna skärgård och ses här endast under hösten och vintern. På Götheborgs museum förvaras en hona, skjuten vid Göthaelf i December månad, och jag eger tvenne hannar, fällde af mig sjelf, den ene 1844 den 29 November, och den andre den 25 Januari 1850. Utom dessa tvenne af mig erhållna, af hvilka den förstnämnda fanns ensam i sällskap med några stycken af *Ful. fusca* och den sednare, äfven ensam, bland en flock *Ful. clangula,* har jag ej sett mer än en till; äfven en ensam hanne, bland 6—7 stycken *Ful. cristata,* den 28 Januari 1848. Alla tre de erhållna exemplaren unga foglar i deras första höst eller vinter. Äfven skall tvenne stycken blifvit sedda en höst, utanför Tjörn, af herr C. Ekström.

F. cristata Steph. synes vara här i skärgården nästan sällsyntare än föregående och har endast trenne gånger blifvit af mig anträffad härstädes sedan år 1838. Den omständigheten, att de två individuer jag sjelf fällt och alla dem jag annars sett, samt den hona, som finns i Götheborgs museum, varit unga foglar, synes gifva anledning till den förmodan, att endast de unga besöka Bohuslänska skärgården. De ses här samma tid på året som föregående, eller sent om hösten och vintern; ej under häckningstiden.

F. marila Bonap. är ej så sällsynt som de två föregående, ty hon träffas här stundom i temligen stort antal sent om hösten och under vintern; mest ungfoglar, men dock stundom äfven gamla. Tillochmed under sommaren visar hon sig här en eller annan gång. Min broder, Ferd. v. Wright, såg tvenne gamla hannar, utan-

för Tjörn vid Flatholmen, i Juni månad (1840), och jag har äfven sjelf en eller annan gång sett henne enstaka denna tid.

Anm.: Dessa ofvan upptagne trenne "dykänder," hvilka till näbbformen stå närmast de egentliga änderna, förete äfven i deras utbildning större likhet med dem än de öfriga dykänderna; emedan unghannarne redan i sin första höst icke allenast hinna så långt i ruggningen till vinterdrägten att den är nära fullbordad, utom på de delar, som ligga uti vattnet under simmandet, utan äfven få den nära fullt liknande de gamles. De gamle hannarnes sommardrägt har jag ej haft tillfälle se annat än hos *cristata*. Den liknar ej honan i mycket, utom i det att nacktofsen då är föga längre än hennes. Det är i allmänhet ganska svårt att erhålla de gamle hannarne under sommardrägtstiden, ty de äro då mer än vanligt försigtiga och skygga samt söka dessutom antingen mera dolda eller otillgängliga vistelseorter.

F. fusca Bonap. anträffas i skärgården från slutet af Oktober till samma tid i Maj årligen, men ej i större antal. Alla dessa äro ungfoglar? Endast någon gång har jag om sommaren sett Svärtan här, och då gamla. Den 20 Augusti (1837) syntes fyra gamla hannar, i de yttre skären, med tappade vingpennor, och den 11 Juni trenne med dessa pennor i behåll. En ung fogel, skjuten den 5:te Mars, var öfverallt i ruggning, utom på vingarna.

F. nigra Bonap. förekommer under samma tider af året som Svärtan, men allmännare och ofta i stora floc-kar, samt vanligen längre ute i skären och i öppna haf-vet, der äfven hela sommaren en eller annan mindre flock stundom ses.

F. clangula Bonap. är icke allenast den allmännaste, utan i största antal förekommande dykand i hela Bohus-länska skärgården, måhända Ejdern undantagen, från med-let af September till samma tid i April, och de unga ses här ännu fram i Maj, i mindre antal. Någon gång an-träffas hon enstaka äfven midt i sommaren i hafvet om-

kring de yttersta skären utanför Oroust, och på Singelöfjorden, utanför Fredrikshall i Norrige, syntes flera styeken den 14, 15 och 16 Juli (1850). Sålänge vattnet är isfritt i de små insjöarne på Oroust och Tjörn, vistas isynnerhet de unga i dem gerna, och om våren, när i dem blifvit öppet vatten, besökas de åter; men intet par stannar qvar för att häcka.

Anm.: De gamla hannarne hafva ej full vinterdrägt vid deras ankomst hit om hösten, men få den dock snart, den ena förr, den andra sednare; tiden varierar hos olika individuer betydligt.

De unga hannarne begynna (likasom honorna äfven) tidigt mot hösten, någon gång redan innan den första eller ungdrägten är fullt utväxt öfverallt, att ombyta fjädrar och fortfara dermed hela hösten och vintern, sannolikt t. o. m. utan afbrott, ända till första sommardrägten blifvit anlaggd; samt befinna sig sålunda i ständig ruggning hela det första året. Som de icke allenast fortskrida olika hastigt med utbytet af ungfjädrarne (den första fjäderdrägten) mot de nya, som bilda den första vinter- eller, måhända rättare sagdt, öfvergångsdrägten, ty den blir ej hos någon öfverallt lik de gamles, utan derjemte få de den ganska olika till utseendet; så att den ena får större hvit fläck vid näbbroten, många svarta fjädrar med grön glans öfver hela hufvudet, nästan rent hvit hals och bröst, mycket hvitt på skuldror och sidor, men den andra en drägt, nära nog lik sin första, med föga hvitt på något ställe, utom der det alltid finnes hos dem redan i ungdrägten; så finner man knappt tvenne alldeles lika hvarandra. Detta har ock gifvit anledningen till de flesta ornithologers oriktiga öfvertygelse, att den unga Kniphannen behöfver mer än ett år för sin utbildning. — Det verkliga förloppet med unghannarnes af alla våra *Fuligulæ* och *Mergi* utveckling är i korthet sådant, att de samtlige, tidigare eller sednare i sin första höst, begynna utbyta ungfjädrarna mot andra, som bilda en öfvergångsdrägt, mer eller mindre lik de gamles vinterdrägt och hvarandras inbördes, och att ruggningen till denna öfvergångsdrägt fortfar hela vintern och våren, sannolikt hos de flesta med ringa eller intet uppskof den kallaste tiden, tills den öfvergår i och fortsättes af ruggningen till den första sommardrägten; i hvilken fogeln, sedan äfven vingarna fått nya fjädrar, är i utbildad drägt; blott litet öfver ett år gammal. Att Ejderhannen ännu i sin andra vinter har litet svart i spetsarne på de innersta, annars hvita vingpennorna, torde ej vara af sådan betydenhet, att han ej kan anses hafva utbildad drägt.

Sannolikt är ingen af ifrågavarande unghannar fortplantningsfärdig förrän i sin andra vår, fastän man ser dem stundom göra samma åtbördor i honans sällskap, som den gamle hannen under parningstiden; ty de träffas oftast flera i sällskap, irrande omkring hela första våren och derpåföl-

jande sommaren; men icke så de unga honorna, måhända Ejdern undantagen, hvilka sällan synas till och derföre troligast redan värpt.

Det bekanta hvisslande ljud, som den gamla Kniphannens vingar låta höra under flygten, saknas alldeles hos den ungas, likasom alltid hos honans, ända tills våren; men då begynner det något höras hos dem, som mest förändrat ung-utseendet. Detta ljudets successiva utbildning är svårt att förklara, då vingarna ej under tiden undergå någon synbar förändring till konstruktionen. Ehuru Knipans födoämnen egentligen bestå i vattenväxter, musslor, larver o. s. v., har jag likväl funnit henne om vintrarna, här i Bohuslän, förtära små fisk, särdeles *Gobius bipunctatus*, i större mängd, samt hennes kött, tillföljo deraf?, smaka tran mot våren.

F. glacialis Lin., känd i Bohuslän under namnet »Strå», »Stråare», »Galdust», och norrut »Sjöflott», kommer hit i medio af September och vistas här i stora skaror längs hela kusten ända till slutet af April, samt i mindre antal stundom något längre. Blott en enda gång, den 11 Augusti 1837, har jag sett honom här om sommaren. Det var en gammal hanne, i ren men mycket utsliten drägt, hvilken sannolikt qvarblifvit här tillfölje af någon åkomma. Omkring de yttre skären är Alfogelns egentliga tillhåll, och der ser man honom ofta dykande i de häftigaste bränningar, men då hafvet, i stränga vintrar, tillfryser, flytta de flesta längre bort och endast några till de öppna strömmarne vid Oroust. Ogerna synes Alfogeln äfven då öfvergifva denna kust, ty man finner honom vid sådana tillfällen i ej ringa antal omkring de yttersta skären, emot hvilkas stränder den i nästan ständig rörelse af höjning och sänkning stadda isen söndermaler sig till en tjock ismörja, arbetande sig ned till bottnen genom denna tjocka massa efter sin föda.

Anm.: Förhållandet med de gamles drägtombyten, oberäknadt det att äfven honan af denna and har olika utseende om sommaren och vintern, och de ungas utveckling öfverensstämmer alldeles med hvad ofvanföre är nämndt om Knipan, i hvad rugguingen och tiden för den, samt de unga hannarnes sinsemellan till utseendet olika öfvergångsdrägt beträffar. Den unga hannens näbb liknar första hösten och vintern honans till grundfärgen, eller

är blekt blågrå, men har en större eller mindre antydning till det röda tvärband, som, först fram på nästa sommar, sedan näbben svartnat, riktigt framstår, då han ock i öfrigt har sin utbildade drägt.

F. mollissima Bonap. tillhör hela Bohuslänska skärgården året om och är den talrikaste af alla vattenfoglar. Om vintern är hans tillhåll omkring och utanför de yttersta skären, derifrån större delen, i Mars månad, drager sig mer åt de inre fjordarne. Något sednare, eller vid häckningstidens början i April, tränger en del ännu längre inåt land och häckar vid de innersta fjordarne, såsom Hafstensfjorden, utanför Uddevalla, Ljungskil o. s. v. Härifrån draga de sig åter utåt, längre fram på sommaren, sedan ungarne blifvit flygväxta; de gamla hannarne och de af honorna, hvilka förlorat sina ägg, något tidigare. Den största delen häckar likväl på de, hvarken längst ut eller längst in, belägna, större holmarne. Äggen läggas sällan på de små, låga, utan vanligen på de större, högre skären och holmarne, ofta ganska högt öfver och långt från vattnet. Om äggen ej så skoningslöst förstördes, t. o. m. då de redan äro halfliggna, att knappast hvar tjugonde Ejder får kläcka ut dem, så skulle denna nyttiga fogel, som vida bättre både behöfde och förtjente skydd af lagen, än Gräsanden, sannolikt blifva högst talrik, till stort gagn för en klokt öfvad duntägt. Endast under så kalla vintrar, att hafvet alldeles tillfryser långt utanför de yttersta skären, synas Ejdrarne flytta längre bort, emedan de då ej, i likhet med många andra sjöfoglar, infinna sig vid de öppna, inre strömmarna.

Anm.: Gamla hannen begynner i allmänhet fälla vinterdrägten i medio af Juni månad, churu en och annan gör det redan i slutet af Maj och några ej förrän i början af Juli. Mot slutet af sistnämnde månad äro de flesta i sommardrägt och i medio af Augusti utan vingpennor, samt i medio af September med fullt utväxta nya vingar och början till vinterdrägt.

Den unga hannen ruggar, såsom redan är sagdt i anmärkningen un-

der *Ful. clangula* om alla unghannar af *Fuligula, Mergus* o. s. v., från sin första höst, den ena tidigare, den andra sednare, oafbrutet till nästa höst, då han får sin utbildade vinterdrägt, nästan fullkomligt lik de äldres, och är fortplantningsfärdig i derpå följande eller sin andra vår, det vill säga ej fullt två år gammal. Under sin första vinter hafva äfven de unga Ejderhannarne en öfvergångsdrägt, i hvilken knappast tvenne likna hvarandra och den utbytes eller öfvergår, utan afbrott i ruggningen, i en sommardrägt som litet eller intet är olik de gamles. NB. sedan äfven vingarna fällt och fått de hvita täckarne och innersta pennorna. Under ruggningstiden, och då isynnerhet medan vingarna sakna till flygt dugliga pennor, äro alla Ejdrar, såväl unga som gamla, ytterst försigtiga och rädda, samt vistas hela den tiden nästan uteslutande vid de allra yttersta skären.

Herr Carl Holböll säger, i "Ornithologiske Bidrag till den Grönlandske Fauna" införda i 4:de bandet af "Naturhistorisk Tidskrift af H. Kröyer", att "*Somateria* aldrig mister sin Flyveferdighed" såsom "Hannerne ved Underslægten *Anas* og nogle Arter af *Clangula*" — hvilket visar ett väsendtligt och alldeles oväntadt misstag hos den, som annars med en sådan noggrannhet som han observerat foglarne. Icke allenast hannarne, utan äfven honorna af Linnés *Anas, Mergus, Colymbus, Uria* och *Alca*, eller de här under Ordo 7 och 10 upptagne arter, tappa alla vingpennor på samma gång, en gång om året, äfvensom dessas täckare; och sakna således flygförmåga ända tills de nya hunnit nog utväxa, hvilket vanligen inträffar efter något öfver tre veckor. De sex innersta vingpennorna fällas, såsom på annat ställe redan är nämndt, tvenne gånger om året; första gången när sommardrägten, och andra gången när vinterdrägten anlägges. Oberäknadt det ofvan anmärkta misstaget, öfverensstämma hr Holböll's iakttagelser för det mesta med hvad jag haft tillfälle observera om samma foglar. Om Ejdern, se vidare af M. v. Wright i "Notiser ur Sällskapets pro Fauna et Flora Fennica förhandlingar, pag. 65."

Anm. 2: *F. spectabilis* och *Stelleri*, hvilka någon gång anträffas på Sveriges östra kust och årligen i Finska viken, hafva mig veterligen aldrig blifvit sedda härstädes. De taga således någon annan väg under flyttningarna till och från den högre norden, deras sommartillhåll; månne rätt öfver hela Finska landet till Hvita hafvet? i likhet med *Larus glaucus*. De äro imellertid, så vidt jag känner, aldrig anträffade i de Finska insjöarna, i hvilka de väl borde, likasom *Ful. glacialis*, hvila och äta under färden.

Mergus merganser Lin. förekommer i Bohusläns skärgård endast under vintern och våren, i ringa antal. Han anländer hit vanligen i början af Januari och flyttar härifrån i April, men någon gång ej förrän i Maj. Hans till-

håll här är: om vintern de inre fjordarne, och när dessa tillfrysa, de öppna strömmarne; om våren, sedan isen, åtminstone vid stränderna, gått upp, äfven de små insjöarne; der han dröjer en eller annan dag före sin bortflyttning. Ingen qvarstannar för att häcka här.

Anm.: Som allmänt är kändt, värper Skräckan i ihåliga träd likasom Knipan, stundom ganska högt från marken och aflägse från vatten, samt transporterar de nyssklàckta ungarna genast till sjön; men huru detta tillgår, är väl ännu ej fullkomligt tillförlitligt iakttaget. Några antaga att modern på sin rygg, der ungarna skulle hålla sig fast, förer dem under en mycket jemn flygt dit; andra att de föras i hennes näbb, en åt gången. Jag har ej haft tillfälle åse huru härvid tillgår, men håller för alldeles påtagligt att det sednare är det rätta; det är analogt med så många andra djurs sätt att transportera sina ungar, ock väl det enda verkställbara; ty man har svårt att tro det en alldeles nysskläckt fogelunge, hvilken knappt kan stå på släta marken, skulle kunna hålla sig fast på moderns rygg, medan hon ur boet arbetade sig upp till utgångshålet, hvilket, åtminstone ofta, är beläget ej obetydligt ofvanom boets botten, der ungarna ligga, om det ock vore sannolikt att den sedan under moderns flygt, huru varligt denna än verkställdes, ej skulle falla af. I sammanhang härmed och i anledning af det af en högst utmärkt ornitholog, såsom allmänt kändt, anförda förhållande, att Skräckan, vid påkommen fara, samlar sina späda ungar på sin rygg och skyndsamt på detta sätt simmar undan med dem, anser jag mig böra anföra min egen erfarenhet härom, då den ej öfverensstämmer med det angifna, ännu mindre med hvad andra berättat om Lomen; eller att hon t. o. m. under det hon dyker, förer ungarna med sig på sin rygg. Vid intet af de ganska många tillfällen, då jag på helt nära håll sett Skräckan vara i den belägenhet, att hon behöft så skyndsamt som möjligt undanskaffa sig och sina ungar, har jag sett henne "samla dem på sin rygg", men väl, såsom alltid vid fara, sjelf, i likhet med öfrige simfoglar, särdeles de egentelige dykarne, simma så nedtryckt, att af kroppen ej stort mer än litet af ryggen synts öfver vattnet, och derigenom lemna ungarne tillfälle att samla sig så tätt intill henne, att de, vid flygtigare påseende, synts sitta på hennes rygg, der de väl ock ej kunde behålla sig qvar annat än med näbben; men detta göra de ingalunda, utan simma alla med upplyftadt hufvud, som vanligt. Samma förhållande är med Lomen; och jag har aldrig sett att hon haft ungen sittande på sin rygg vid uppkomsten ur vattnet, men väl att den, om hon haft blott en, eller båda, om hon haft tvenne, uppkommit ur vattnet ofta långt skiljda från henne samt hvar på sitt håll.

Hela denna sak, antingen ungarna sitta på sin moders rygg eller sjelfve simma jemte henne, torde af mången anses som helt likgiltig; men

den hör dock till den närmare kännedomen om foglarnes lefnadsvanor, och förtjenar visserligen att blifva så fullständigt känd som möjligt, och derföre har jag ansett mig böra meddela äfven min erfarenhet och åsigt häri. Om detta hos någon skulle väcka tvifvel om de gamla uppgifternas tillförlitlighet, samt hog att göra vidare observationer i saken, så är min afsigt vunnen med anmärkningen.

M. albellus Lin. Såväl unga som gamla individuer anträffas, under kallare vintrar isynnerhet, ej sällan i de öppna strömmarna mellan Oroust och Skaftölandet, dels parvis, dels enstaka; men sednare än den 31:ste Mars har jag ej observerat henne, ej heller tidigare än i Januari.

M. serrator Lin. förekommer från de innersta fjordarne till de yttersta skären ganska talrik alla årstider så länge vattnet är öppet. Då det tillfryser öfverallt, utom i de starkare strömmarne, söker han dem.

Anm.: Hannarne af intet slägte äro så svåra att erhålla i ren sommardrägt, som af *Mergus*. Af *albellus* har jag ej sett någon, af *merganser* blott en, men af *serrator* flera. Också var den gamla hanne af sistnämnde, öfver hvilken jag på naturforskarmötet i Köpenhamn 1840 förevisade en figur, i ej alldeles full sådan; sedan har jag likväl lyckats erhålla några som varit det, åtminstone i det allra närmaste. Tiden för an- och afläggandet af sommardrägten inträffar mycket olika hos skiljda individuer. Hos somliga begynna sommardrägtsfjädrar, visande sig alltid först på hufvud och hals, att framkomma redan i slutet af Mars, hos andra ej förrän i slutet af Maj. Äfven synes denna ruggning gå långsamt för sig, jemförelsevis med den till vinterdrägten. Också har jag ännu den 3:dje Juli sett åtta gamla hannar af *serrator* i en flock, bland hvilka några syntes ännu i nära ren vinterdrägt, då de öfrige redan hade i det närmaste full sommardrägt. I Augusti månad äro vingpennorna tappade hos hannarne, och härunder ses desse, samlade i mindre flockar, mest vistas vid de aflägsna och yttre skären, ytterst uppmärksamma och försigtiga. Honorna tappa vingpennorna något sednare — i början af September kunna ej alla ännu flyga och hafva ej utväxta stjertpennor då. Flertalet af hannar begynner anlägga vinterdrägten i slutet af September och får den utväxt, på nacktofsen när, hvilken sist blir färdig, inom November månad; fastän en eller annan träffas med nästan full sommardrägt ännu i slutet af Oktober och början af November.

Unghannarnes af slägtet *Mergus* utveckling öfverensstämmer, som förut är nämndt, med deras af *Fuligula*, och jag tillägger blott här, an-

gående *Merganser*, att den unga hannens öfvergångsdrägt, hvad kroppen beträffar, föga afviker till utseendet från honans- och den första ungdrägten, samt att ruggningen synes inom en kortare tid fullbordas än hos de andra; angående *albellus*, att unga hannens öfvergångsdrägt afviker betydligt till utseendet från ung- och hondrägten, och slutligen, angående *serrator*, att fjädrarna i den unga hannens öfvergångsdrägt betydligt likna dem den gamla hannen bär i sin sommardrägt, och att ruggningen begynner, hos de flesta, tidigare på hösten och fortfar hela vintern, våren och sommaren, eller tills de erhållit sin första sommar- och dermed äfven sin utbildade drägt, ty då få äfven vingarne de hvita täckarne. Hannarne af alla tre arterne äro fortplantningsfärdige i deras andra vår, honorna med all sannolikhet i deras första. Detta är åtminstone högst troligt, ty man ser inga oparade honor om våren och inga andra hannar än de i öfvergångs- eller utvecklingsdrägten; och denna behålles ej längre än första året.

Ordo 8. *Gaviæ.*

Sterna arctica Tem. anträffas liktidigt med näst efterföljande, och häckande i ej obetydligt antal flerestädes i denna skärgårds norra del, t. ex. vid Wäderöarne, Lindeskären o. s. v. i sällskap med henne.

S. hirundo Lin. är mycket allmän på kusten, både långt inne i fjordarne och ytterst i skärgården. Hon anländer sent om våren och lemnar oss tidigt. Kort efter att ungarna blifvit flygväxta ses hon samlad i stora svärmar och dröjer sedan ej många dagar qvar. I sista dagarne af Augusti eller de första i September är hon försvunnen, med undantag af en eller annan, som tillfälligtvis blifvit efter och då kan dröja någon gång här länge nog.

Den första syntes: 1838 den 19:de, 1843 den 8:de, 1845 den 14:de, 1846 den 16:de, 1848 den 10:de samt 1851 den 22:dre Maj.

S. caspia Pall. har för några år sedan ännu före-

kommit parvis och häckande på flera ställen i den yttre skärgården, men ses nu mera sällan. Hon är en af de foglar, som sannolikt snart nog alldeles försvinner ur denna skärgård.

Anm.: På museum i Götheborg förvaras några exemplar af *Sterna nigra*, unga och gamla, samt ett af *S. cantiaca;* alla fällda der i trakten.

Larus tridactylus Lin. ses endast höst, vinter och vår, men ej om sommaren härstädes, och osäkert om ens då alla år. Om vintern 1849 var denna Måse ganska allmän, särdeles i trakten af Klädesholmen, der hon i större antal blef fångad på metkrok af fiskarepojkarne, som använde en liten fisk till bete. Det är mest de gamle, som infinna sig här. Blott en gång, den 19 December 1837, har jag sett och fällt en ungfogel.

L. canus Lin. är jemte *argentatus* den allmännaste och förekommer ganska talrik i hela skärgården, både inne i fjordarne och isynnerhet vid de yttre skären. Under vintern synes större delen, särdeles de äldre, flytta härifrån och återkomma i Mars, ty han är denna årstid i långt mindre antal synlig än annars.

Anm.: Den af Prof. Nilsson i faunan, pag. 320, under provisoriska benämningen "Hvitspolig fiskmåse" beskrifna fogel torde näppeligen vara annat än en *L. canus*, hvilken helt tillfälligtvis haft hvita spolar i vingpennorna och gröfre näbb än flertalet, ty man finner stundom individuer äfven af både *argentatus*, *marinus* och *fuscus* med sådana. Storleken varierar isynnerhet hos alla våra Måsar ganska mycket och lemnar derföre opålitliga karakterer, antingen man mäter näbb, ben eller andra delar. Stundom träffas en *argentatus* lika stor med en *marinus* af de mindre och stundom ej större än en stor *fuscus*. Häraf kommer ock att man ofta har svårt att afgöra om en ung Måse i sin första drägt tillhör antingen den ena eller andra arten, emedan de dessutom äfven till färgen äro då hvarandra mycket lika — *argentatus* bildar då en oafbruten öfvergång mellan *marinus* och

fuscus. Och den, l. c. pag. 318, såsom i andra året varande *Larus canus*, är väl ej annat än en i sitt första år; ty den unga *canus* får redan till första vintern blågrå skuldror, alldeles lika med de gamla, och vinterdrägt på hufvud och hals, som de, samt i sin andra sommar, eller ett år gammal, i utbildad drägt, med endast något smalare hvitt tvärband på vingpennorna. Min afsigt var från början att här meddela hvad jag trott mig med säkerhet känna angående våra Måsarters utveckling, men jag ser mig nu, åtminstone för denna gång, nödsakad afstå derifrån, till följe af brist på tid och ämnets vidlyftighet. Jag vill endast nämna i förbigående, att jag ej funnit något annat känneteckken, hvarvid man med säkerhet kan fästa sig, än vid vingpennorna, hvilka ombytas blott en gång, och det inom en kortare tid, hvarje år, vid bestämmandet af Måsarnes ålder under utvecklingstiden; särdeles de störres, såsom *marinus*, *argentatus* och *fuscus*.

L. argentatus Brün. är måhända den talrikaste af slägtet i denna skärgård. Han vistas visserligen företrädesvis vid de yttre skären, men träffas äfven i de inre fjordarne t. o. m. häckande i mindre antal. Han är den af Måsarne, som i största antal ses här, äfven under vintern, och det synes att endast få, om ens någon, lemna oss denna tid. Deras föda utgöres då för det mesta af sjöstjernor, hvilka de fånga vid de grunda stränderna.

Anm.: Vinterdrägten anlägges på mycket olika tid; somliga få den redan i början af September, då andra ännu hafva ren sommardrägt, och sommardrägten likaså. Redan den 15:de Februari har jag erhållit några som förlorat vinterdrägten och andra den 26 Maj med den i behåll.

Ungar, både flygväxta och nykläckta, har jag funnit den 20 Juli.

L. glaucus Brün. synes högst sällan besöka Bohuslänska skärgården. Jag har blott sett och skjutit ett par ungfoglar, i deras första vinter, hvilka sannolikt tillhörde samma kull: hannen den 9:de December 1837 och honan den 12:te Januari 1838; sedan hon i flera dagar visat sig på samma ställe, hvarest den förra fälldes.

Anm.: Det är besynnerligt att denna fogel ej oftare under vintern besöker denna skärgård, då han årligen samma tid förekommer temligen allmän i den lika sydligt belägna finska viken. Se härom af M. v. Wright i "Notiser ur Sällskapets pro Fauna et Flora Fennica förhandlingar", pag. 58 o. f.

L. marinus Lin. och

L. fuscus Lin. förekomma från och med Mars till och med Oktober allmänt långs hela kusten; företrädesvis vid de yttre skären, der den sednare isynnerhet synes koloni-vis bebo vissa skär, nästan skiljd från samslägtingarne. Endast några få af *marinus* och knappast någon af *fuscus* öfvervintrar här.

Anm.: *Larus ridibundus* är af mig ej sedd nordligare i Kattegat, än vid Helsingborg.

Lestris parasitica var ännu för några år sedan temligen allmän utefter hela kusten, men synes mer och mer aftaga i antal. Han träffas imellertid ännu parvis der och hvar i den yttre skärgården, isynnerhet vid Wäderöarne. Han anländer hit vanligen i sednare hälften af Maj och flyttar bort kort efter sedan ungarna blifvit flygväxta. Till häckplats väljer Labben för det mesta något af de yttre, högre och större skären, samt lägger sina två ägg nästan på alldeles nakna berget, i någon liten vrå, likasom Måsen, men försvarar hvarken dem eller ungar så väl som den. Jag har funnit ägg ännu den 15:de Juli och nära fullväxta ungar den 28:de i samma månad.

Den första syntes: 1838 den 19:de, 1843 den 8:de och 1845 den 30:de Maj.

Anm.: Den hvitbröstade varieteten ses ganska sällan i denna skärgård. De 6—8 individuer med detta utseende, som jag inalles sett under min långvariga vistelse i Bohuslän, hafva alla synts i den norra delen, oftast vid Wäderöarne. De tvenne jag erhållit hafva båda varit honor, och jag anser Fabers åsigt fullkomligt riktig, då han håller före, att den olika färgen ej antyder olika kön, utan är en tillfällighet utan vidare betydelse och oberoende af både ålder och kön. Isynnerhet som Prof. Nilsson alltid funnit de med hvitt bröst deremot vara hannar, och det således är klart att sådane förekomma af hvardera könet. Dessutom är nästan alltid både hanne och hona af de par, som häcka här, mörka.

L. pomarina Tem. tillhör ej denna skärgård, men upptages i förteckningen af den anledning att tvenne blefvo fångade härstädes; en gammal fogel den 4:de och en ung den 25:te November 1837. Att de voro komne på en för dem alldeles fremmande ort syntes tydligt, emedan båda voro så förvirrade, att de togos med blotta händerna; den förra på Hållö, den sednare inne på en gård, på Skaftölandet.

Ordo 9. *Steganopodes.*

Sula bassana Briss. har fordom, under den s. k. Sillfisketiden, varit allmän i denna skärgård och kallades Berghammar, men ses numera här högst sällan, och då vanligen antingen redan död eller så utmattad och förvirrad, att hon fångas med blotta händerna. Den 7:de December 1837 syntes en på Gullmarsfjorden, i medio af April, 1838 dödades en vid Wäderöarne, den 13:de Oktober 1841 såg jag en på Marstrandsfjorden, raskt störtdykande, och 1848 blef en fångad på Tjörn i en torfdamm.

Carbo cormoranus Mey. förekommer i ej obetydligt antal, under namnet Ålkråka, längs hela kusten från slutet af Augusti till samma tid i April. Endast en eller annan blir qvar äfven under sommaren, men häckar, mig veterligen, ej här. Först anlända de gamla foglarne, de unga komma något sednare. Under så kalla vintrar, att hafvet tillfryser, söka Ålkråkorna sin föda i de öppna strömmarne; dit de komma flocktals straxt efter dagningen och återvända om qvällen, mot skymningen, dels enstaka, dels i sällskap, till deras välkända, ofta härifrån

ganska långt aflägsna vanliga nattställen, helt tvärbranta, högre skär, vanligen kallade »Ålkråkeskär», »Skarfsäter» o. s. v., hvilka redan på långt afstånd synas hvitgrå af fogel-träck. Här är hon lättast fälld, om jägaren ställer sig på isen nedanföre, en stund innan hon kommer om qvällen för att taga sitt nattläger. När Ålkråkan står på skäret och håller vingarna utsträckta, eller ock flaxar med dem, säger fiskarena att hon svalkar sig, om det än, såsom ofta är fallet, sker i den starkaste vinter. Hvad anledningen härtill är, torde dock blifva svårt nog att veta; men att det ej sker för att torka fjädrarna, som några äfven tro, kan temligen säkert slutas deraf, att Ålkråkans fjädrar ej blifva våta mera än andra simfoglars, att ej alla som liktidigt lemnat vattnet göra det, och att det ofta sker sedan hon ganska länge suttit på det torra.

Anm.: Ålkråkan fäller ej, såsom de till Ordo 7 och 10 hörande foglar, alla vingpennor liktidigt, utan småningom och, som det synes, utan bestämd ordning, hvarföre hon ock ingen tid af året saknar flygförmåga. I November och början af December synas de flesta hafva utväxt, ny drägt på stjerten när, hvilken då ännu saknar en eller annan penna. Liktidigt härmed erhåller hon i nacken, bakre delen af halsen och utsidan af låren några rent hvita, glest sittande och längre fjädrar än de öfriga, bestående af en helt fin spole med fahn sittande likt en liten tofs ute i spetsen och för resten naken. De rent hvita, glesa och mjuka fjädrar, hvilka betydligt räcka utom de mörka på utsidan af låren och längs nacken, och som tillhöra den s. k. vinterdrägten, framkomma ej förrän i slutet af Januari hos några de största och äldsta, och hos andra först i Februari. De blifva ej fullt utväxta förrän i Mars och behållas ej länge; jag har sett dem fällda redan tidigt på sommaren. Om alla hannar, hvilka redan i öfrigt erhållit sin utbildade drägt, få dem, är osäkert, ty man ser, t. o. m. i Mars månad, alltför många gamla foglar utan sådana, för att kunna antaga dem alla vara honor.

Med anledning af Prof. Nilssons beskrifning, i faunan pag. 477, öfver den gamle fogelns sommardrägt, deri det säges, "att hufvudets sidor, halsen framtill samt sidorna af bröstet äro svartaktiga, med smala, hvitgrå fjäderkanter; bröst, mage och undergump längs midten hvita, med svartaktiga fläckar;" anser jag mig böra nämna, att jag aldrig här sett någon gammal fogel med detta utseende om sommaren, och att jag anser det tillhöra

blott de yngre, hvilka ännu ej fått utbildad drägt. Alla de gamle jag nämnde årstid sett här, hafva saknat allt hvitt och alla hvitgrå fjäderkanter, som här ofvan omtalas. En gammal fogel, som fälldes den 5 Augusti, var utan ruggning och hade halsen, bröstet och magen samt undergumpen, eller, med ett ord, halsen och alla undre kroppsdelar svarta med skiftning i blåaktigt; sådan var äfven en annan som fanns vid tillfället i hans sällskap. 6—7 st. gamla, som jag såg den 17 Juli på ett skär utanför Oroust, och 3—4 st., som syntes i mynningen af Nordre elf i Juli ett annat år, voro likaledes alla helt mörka, med undantag af det ljusa, som ständigt tillhör fogeln, eller den såkallade "halsduken."

Af hvad som redan är nämndt, angående Ålkråkans ruggning, ses att de helt fina, mera ett hvitt hår med en liten tofs af fahn i spetsen; än en egentlig fjäder liknande fjädrarne, framkomma redan sådane i sammanhang med den öfriga ruggningen i November och December, och att de således ej äro lemningar af fullkomligare fjädrar, hvilka förlorat sina fahn, såsom Prof. Nilsson säger i anmärkningen å sid. 475 i sin fauna, angående Skarfvarnas ruggning. De synas ej ens hafva någon gemenskap med den s. k. vinterdrägtens hvita fjädrar, hvilka framkomma under Januari och Februari, och som hafva ett helt annat, vanliga fjädrar liknande, utseende.

Ordo 10. *Pygopodes.*

Podiceps rubricollis Lath. anträffas nästan hvarje vinter härstädes, men helt enstaka och i ringa antal. Förrän i December och sednare än den 18:de April har jag ej sett honom.

Anm.: Att parningen hos denna art försiggår i rätt uppstående ställning i vattnet har jag haft tillfälle en gång observera; men kunde ej för tätt gräs skull se om foglarne voro vände emot hvarandra eller om hannen stod bakom honan. Ganska sannolikt tillgår den på samma sätt äfven hos öfrige arterna af slägtet.

P. minor Lath. har mig veterligen endast en gång blifvit sedd i skärgården; han fälldes af mig den 4:de Oktober (1848) i Torebo-vatten, en liten insjö på Oroust.

Colymbus glacialis Lin. är sannolikt högst sällsynt. En gammal fogel, i öfvergång till vinterdrägt och fångad

om hösten på koljebackar vid Oroust, erhölls af min broder, Ferd. v. Wright, och ett dödt exemplar hittades af mig på stranden af en holme i samma trakt några år sednare.

C. arcticus Lin. träffas ej sällan, enstaka eller några tillsamman, från hösten till om våren, i Maj, i den yttre skärgården och om sommaren på de inre fjordarne, såsom By- och Hafsstensfjorden utanför Uddevalla, Ljungskil o. s. v. Den 17:de Juni i år (1851) syntes på förstnämnde ställe 5 par.

C. septentrionalis Lin. förekommer ganska allmän från slutet af September till Maj månad, om hafvet ej tillfryser, då större delen flyttar längre bort, företrädesvis i den yttre skärgården, men i mindre antal äfven under sommaren. På Singelöfjorden, utanför Fredrikshall, såg jag under ett besök der, den 14:de, 15:de och 16:de Juli i fjol, ganska många af denna Lom.

Anm.: Såväl vinter- som sommardrägten anlägges mycket olika tidigt. Man ser en individ i endera drägten redan fullfärdig när en annan ännu ej ens begynt få den. Flertalet rugga till den förra i November och till den sednare i April. Af trenne stycken, fällda den 5 April, var en redan i full sommardrägt, men båda de andra i vinterdrägt. Att vingpennorna fällas först ganska sent om hösten och under öfvergången till vinterdrägten, torde kunna slutas deraf, att jag fällde en Lom den 1:ste November, som var i full ruggning till denna drägt och försedd med blott en tum utväxta nya pennor i vingarna.

Parningen förrättas af *C. septentrionalis*, och sannolikt af alla *Columbi*; lika med *Podic. rubricollis*, eller i rätt uppstående ställning i vattnet, samt, enligt hvad jag kunnat observera, på det sätt, att hannen stod bakom honans rygg. Hvardera stodo ungefär med halfva kroppslängden öfver vattnet. Det omtalta onaturliga och otroliga förhållande att Lomarne skulle sjelfva döda sin ena unge, har jag aldrig förmärkt, utan tvärtom, att de oftast hafva tvenne ungar med sig.

Uria grylle Lath. är ganska allmän i hela skärgården. På vissa ställen, sådane hvilka äro särdeles lämp-

liga häckplatser, finnes hon i stort antal under fortplantningstiden, Man ser der de gamla flitigt föra mat hvar åt sina ungar ända tills dessa blifva flygväxta och lemna boet — i medio af Juli och någongång tidigare. Härefter ses de gamle mera spridda, och ungarne antingen enstaka eller 2—3 i sällskap vistas för sig. Den yttre skärgården är egentligen Grislans vistelseort och man ser henne sällan inne i de långa fjordarne. Om vintern stanna de äfven qvar här, så framt hafvet ej alldeles tillfryser.

Flertalet af de gamle begynner rugga till vinterdrägten i första hälften af Augusti, och till sommardrägten i Januari samt någon gång redan i December, och har tappade vingpennor i slutet utaf Augusti, således i likhet med Lomarne, eller under fällningen till vinterdrägten. Tiden för dessa drägt-ombyten varierar ganska betydligt. Redan i medio af Januari ses flera af de gamla i full sommardrägt, och samma tid i September i vinterdrägt. Fötterna få till vintern en mer eller mindre mörk anstrykning af svart på den annars så klara röda färgen, särdeles öfver alla leder och utsidan af benen.

De unga få sin utbildade drägt andra hösten, således något öfver årgamla, sedan vingarna, i slutet af Augusti, ruggat och fått nya fjädrar; ty då blifva vingtäckarne hvita — det enda som fattades den unga fogeln för att utan svårighet kunna skiljas från den gamla redan i sin första vinter. I sin andra vår är fogeln fortplantningsfärdig. Den gamla Grislan i sin sommardrägt kallas af fiskarena »Tist» och anses för en från ungen och den gamla i vinterdrägt, hvilka kallas »Sup» och »Persup», skiljd art. Hon tros af dem vara bortflyttad om hösten och återkomma om vintern, derföre att de ej hafva

kännedom om färgförändringen, utan sammanblanda unga och de gamla i vinterdrägten under det angifna namnet »Sup» eller »Persup».

U. Troile Lath. anländer till denna skärgård, i större antal, vanligast mot slutet af Oktober, men stundom ej förrän i November, samt stannar qvar till fram i April, då de åter försvinna, med undantag af ett eller annat par, som qvarblifver hela sommaren och stundom äfven häckar här. Jag slutar till det sistnämnda deraf att en unge, med ej utväxta vingar, fälldes vid Fiskebäckskihl i Augusti månad. Fogeln kallas af fiskarena »Spetsalka», till skillnad från »Trubbalkan» = Torden, och visar, särdeles under stark kyla, under sin vistelse här mycken tröghet och föga fruktan för folk.

Anm.: Hvad ruggningen beträffar gäller samma som för nästföregående, endast med den anmärkning, att denna stundom anträffas något sednare på vintern och t. o. m. ännu i April, med en del af vinterdrägten i behåll. Af 6 st., fällda den 24 April, var blott en i full sommardrägt, de andra i öfvergång dertill.

Genom tillfälle här i skärgården att jemföra ett större antal alldeles nyss-skjutna exemplar, har jag kommit till full öfvertygelse derom, att vi ej hafva i Bohuslän mer än en art, eller den ofvan upptagna. Den varierar i storlek och öfriga förhållanden så mycket att man med tillgång på ett större antal individuer kan framvisa en oafbruten series af former mellan ytterligheterna, och jag delar derföre fullkomligt de ornithologers åsigt, hvilka anse dem utgöra helt tillfälliga form-olikheter, utan afseende på kön, ålder eller lokal. En eller annan linea mer eller mindre på näbb, ben eller andra delar synes ingenting betyda.

Alca torda Lin. hitkommer liktidigt med *U. troile* om hösten, men i ringa antal, och flyttar tidigare om våren bort, samt stannar, mig veterligen, aldrig qvar öfver sommaren.

Anm.: I medio af September har jag redan funnit flera i öfvergång till vinterdrägt, och i full sådan: en gammal fogel den 15 November, en ung den 29 i samma månad.

A. alle Lin. ses i skärgården, särdeles den delen som är belägen mellan Tjörn och Götheborg, nästan år-

ligen, oftast enstaka men stundom äfven några få i sällskap, under senhösten och vintern; men måste dock räknas till ortens sällsyntare foglar. Redan tidigare på våren försvinner hon alldeles och ses aldrig under sommaren. Det är egentligen denna fogel som här bär namnet »Alkeknott», fastän det oftast tillägges äfven den unga *Uria grylle* af misstag om fogeln så länge hon ej är fullt utvuxen.

Mormon arcticus Illig. blef under en resa, verkställd i norra delen af denna skärgård af afl. Prof. B. Fries jemte mig och flera, anträffad först den 14 Juli 1837 på Soteskär, på Sotefjorden, och dagen derpå äfven vid Wäderöarne. På hvardera stället häckande; på det förra i sällskap med *U. grylle* uti en ner vid stranden befintlig större »stenmal», på det sednare ensam på en mindre holme kallad S. knappen, der 12—14 par hade sina ägg uti en horisontel, helt låg, men djuptgående klyfta, omkring 20 fot öfver hafsytan. Fogeln var känd af lotsarne på Wäderöarne under namn af »Utländsk Alka». Hon skall årligen häcka ungefär i samma antal på nämnde skär eller holme, men ses ganska sällan i någon annan trakt af Bohusläns skärgård. Sydligare än vid Jäfven, ett skär utanför Stångenäs, der hon en gång syntes, har jag aldrig träffat henne. Då jag den 7:de Augusti förlidet år (1850) besökte Wäderöarne och äfven der den omtalta S. knappen, syntes de gamle flyga fram och åter, men inga ungar ännu framme.

Rättelse och tillägg.

I början af denna förteckning, införd i dessa handlingar "Ny Tidsföljd, 1:sta Häft." sid. 56 rad. 13 och 14, står: "ehuru då oftast på bergen mera *än* inne i skogarne," men bör heta: "ehuru då oftast på bergen mera inne *i* skogarne."

På tabellen, sid. 75, tillägges vid bokstäfverna *c* och *d* hantecken, ♂.
